629(497.12)
07(497.12)

LITOSTROJ

GLASILO DELOVNE ORGANIZACIJE TITOVI ZAVODI LITOSTROJ

LETO XVII | LJUBLJANA, JANUAR 1976 | ŠT. 1

KAJ JE SAMOZAŠČITA

DRUŽBENO SAMOZAŠČITO, O KATERI DANES TAKO POGOSTO GOVORIMO IN JO RAZVIJAMO, UTRJUJEMO ŽE VRSTO LET, NJENE KORENINE PA SEGAJO V ČAS NAŠE REVOLUCIJE. ZVEZNA SKUPŠČINA JE LETA 1975 SPREJELA RESOLUCIJO O TEMELJIH ZA URESNIČEVANJE DRUŽBENE SAMOZAŠČITE V SISTEMU SAMOUPRAVLJANJA. PRAV TAKO JE V USTAVI SFRJ IN USTAVAH SOCIALISTIČNIH REPUBLIK TER AVTONOMNIH POKRAJIN DOLOČILO O TEMELJIH IN VSEBINI DRUŽBENE SAMOZAŠČITE TER PRAVICA IN ODGOVORNOST VSEH DEJAVNIKOV NAŠE DRUŽBE ZA NJENO URESNIČEVANJE. DRUŽBENA SAMOZAŠČITA JE OPREDELJENA TUDI V STATUTIH OBČIN, V KRAJEVNIH SKUPNOSTIH TER ORGANIZACIJAH ZDRUŽENEGA DELA.

IZ VSEGA TEGA JE RAZVIDNO, DA SEDANJE KREPITVE IN AKCIJE ZA URESNIČEVANJE DRUŽBENE SAMOZAŠČITE NI POSPEŠIL KAK IZJEMEN DOGODEK OZIROMA POSEBNO STANJE OGROŽENOSTI, AMPAK POTREBA, DA NA TEJ STOPNJI DRUŽBENEGA RAZVOJA ŠE BOLJ OKREPIMO SOCIALISTIČNE SAMOUPRAVNE ODNOSE TER S TEM ZAGOTOVIMO ODLOČNEJŠE DELOVANJE VSEH SUBJEKTOV DRUŽBE PRI URESNIČEVANJU VARNOSTI IN ZAŠČITE NAŠE DRUŽBE NA NAČELIH DRUŽBENE SAMOZAŠČITE.

RES PA OBSTAJA TUDI POTREBA PO KREPITVI IN UTRJEVANJU VARNOSTI NAŠE DRUŽBENO POLITIČNE SKUPNOSTI, SAJ VEMO, DA JE NAŠA DRŽAVA TUDI DANES IZPOSTAVLJENA POLITIČNIM, GOSPODARSKIM TER DRUGIM PRITISKOM IN IMAMO NENEHNO OPRAVKA Z RAZNIMI OBLIKAMI DELOVANJA ZUNANJEGA IN NOTRANJEGA SOVRAŽNIKA TER RAZLIČNIMI ODPORI PROTI RAZVOJU NAŠE SOCIALISTIČNE SAMOUPRAVNE DRUŽBE.

Nosilec razvoja in delovanja družbene samozaščite je naš delovni človek in občan

V naših ustavah in statutih so kot temelj vrednote in predmet ter vsebina družbene samozaščite poudarjeni predvsem:

- z ustavo določeni socialistični družbeni red,
- samoupravna, zakonska ter socialna varnost,
- samoupravne pravice delovnih ljudi,
- svoboda delovnega človeka in občana,
- družbeno premoženje,
- osebna in premoženjska varnost občanov itd.

To so torej vse tiste vrednote, na katerih temelji družbeno politični in ekonomski razvoj naše družbe. Onemogočati moramo vsakršno dejavnost, ki ogroža neodvisnost, ozemeljsko celoto, obrambno sposobnost, spodkopavanje oblasti delovnih ljudi in samoupravne odnose, delovanje proti enakopravnosti, bratstvu in enotnosti naših narodov. Poglavitna naloga družbene samozaščite je tudi organiziran odpor proti politično propagandnim psihološkim pritiskom, razbijanju obveščevalne in subverzivne dejavnosti ter vseh drugih oblik protisocialističnega in protisamoupravnega delovanja.

V okviru družbene samozaščite se delovni ljudje in občani organizirano bojujejo proti vsem oblikam kršenja zakonov in samoupravnih predpisov, proti liberalnim odnosom do negativnih družbenih pojavov, birokratski samovolji, privilegijem in monopolom posameznikov ali skupin pri odločanju in vsem drugim pojavom, ki kršijo samoupravne pravice in samoupravne odnose. Zaščita družbenega premoženja je ena od pomembnih nalog v okviru družbene samozaščite, saj je potrebno nenehno dopolnjevati etnične norme ravnanja in odgovornosti, disciplino pri razpolaganju z družbenimi sredstvi, učinkovito preprečevati vse pojave njihovega prilaščanja, zlorabe ter razsipništva. To pomeni tudi nenehen boj proti vsem oblikam gospodarskega kriminala kot so kraje, poneverbe, podkupovanja, korupcija, skupinsko — lastniško ravnanje in monopoli, malomarno poslovanje, nelojalna konkurenca, dvostranske pogodbe itd.

Posebno pozornost je treba posvetiti tudi premoženjski varnosti in sicer z izpopolnjevanjem fizične in tehnične varnosti, kontrole, nadzora ter inšpekcij, z zaščito javnega reda in miru, z izpopolnjevanjem prometne in požarne varnosti, zaščite človekovega okolja s preprečevanjem sabotaž pri proizvodnji, nepravilnih odnosov do lažnih in vznemirljivih vesti, dezinformacij, poslovanja s strankami, zaščititi je treba tudi poslovno tajnost in biti buden pri sprejemanju nove delovne sile. Vse to moremo imenovati delovanje notranjega sovražnika, ki pa je lahko v tesni povezavi z zunanjim sovražnikom.

Družbena zaščita je torej organiziran dejavnik razvijanja socialistične samoupravne zavesti ter moralnih vrednot, ki spremlja naš samoupravni socialistični razvoj v boju s sovražnimi ter drugimi protisocialističnimi, protisamoupravnimi, nesocialnimi in nemoralnimi pojavi in hotenji v naši družbi ali izven nje.

Organizacija družbene samozaščite v podjetju

Družbena samozaščita se mora organizirati tudi v delovnih organizacijah in o tem smo v letu 1975 tudi razpravljali na zborih delavca v našem podjetju ter podpisali družbeni dogovor o organizaciji družbene zaščite na območju občine Ljubljana-Šiška. Ker je bil ta dogovor v septembru 1975 podpisan in sprejet na skupščini občine, je postal ob-

(Nadaljevanje na 5. str.)

Novi predsednik sindikata

Pred dvema mesecema je konferenca osnovnih organizacij sindikata Litostroj za novega predsednika izvolila tovariša Ivana Sabola iz TOZD — polfinalisti. Rasel je s kolektivom od takrat, ko se je vpisal na našo industrijsko šolo in se izučil za modelnega mizarja pa do danes, ko končuje pedagoško akademijo. Ta čas je minilo že več kot dvajset let. Ves čas je aktiven družbenopolitični delavec pa tudi na delovnem mestu je zelo prizadeven in dosleden. V utemeljitvi predloga kadrovske komisije je poudarjeno: »Tovariš Sabol je dolgoletni član našega kolektiva, aktiven v družbenopolitičnih organizacijah in je član zveze komunistov. Ima vse moralnopolitične in druge kvalitete, ki so potrebne, da ga lahko predlagamo in izvolimo za predsednika sindikata.«

Ob tem, ko je sprejel to odgovorno funkcijo smo ga zaprosili za razgovor. Z razgovorom smo nameravali predstaviti delavcem naše delovne organizacije novega predsednika sindikata, vendar je izzvenel zelo delovno, saj iz pogovora izhajajo predvsem nove naloge.

Kaj pomeni sindikat danes?

Ko govoriva o sindikatu kot najširši družbenopolitični organizaciji delavskega razreda pomeni, da na organiziran in čim bolj neposreden način uresničujemo družbeno samoupravljanje, da uresničujemo interese delavcev, njihove samoupravne pravice na vseh področjih dela in življenja. Tak položaj delavca pa nam določa ustava. Varovati moramo interese delavcev in moramo biti povsod prisotni s svojim aktivnim delom.

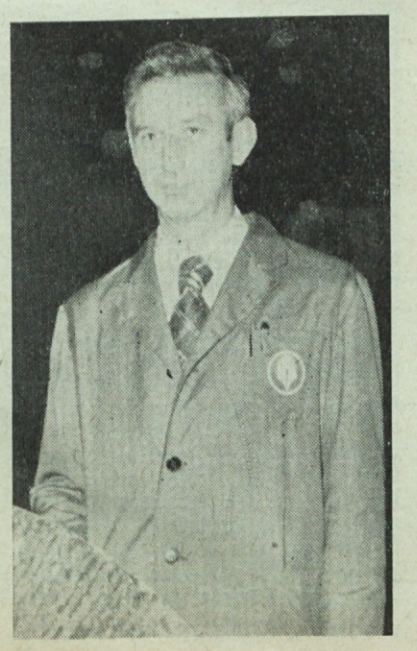

Organiziranost družbenopolitičnih organizacij je orodje vsebinskega dela. Ali je v naši delovni organizaciji in v TOZD le-ta ustrezna?

Kljub določenim pomanjkljivostim menim, da smo dokaj dobro organizirani! Povezanosti v našem delovanju sicer še nismo dosegli v taki meri, kot si želimo, zato moramo v letu 1976 takoj pristopiti k oblikovanju ustrezne organiziranosti. Zakaj? Osnovne organizacije sindikata v TOZD, ki imajo 700 ali več zaposlenih, ne omogočajo aktivnega sodelovanja članstva, kar je obenem kamen spotike...

Druga faza organiziranosti TOZD pri nas nam narekuje tako organiziranost in oblike dela, ki nam bodo naravnost vsiljive, a to pomeni, da bomo dobili take osnovne organizacije sindikata, ki bodo omogočale skupno odločanje delavcev, lažje sestajanje itn.

V TOZD z več kot 300 zaposlenimi pa bomo organizirali sindikalne podružnice in sindikalne skupine bodo dobile svoje mesto, ki jim pripada.

(Nadaljevanje na 3. str.)

Optimistično v leto 1976

Za nami je še eno poslovno leto. Ob koncu vsakega leta se običajno sprašujemo, kakšne uspehe smo dosegli, ali bi lahko naredili še več, kje smo naredili napake. Zato pospešeno pripravljamo poročila, da bomo lahko že februarja ocenjevali naše poslovanje.

Leto 1975 je bilo uspešno, dosegli smo pomembne uspehe in si nabrali novih izkušenj. Za nas pa je seveda najbolj pomembno, da smo polno zasedeni z delom. Posel imamo zagotovljen za vse leto in še naprej, pa še prihajajo nova naročila, vedno večja in večja. Delavci z vseh področij bomo morali krepko pljuniti v roke, da bomo pravočasno in kvalitetno ugodili kupcem.

Pomembno je, da smo ob koncu leta pravočasno sprejeli gospodarski načrt le-ta je eden najbolj realnih doslej, saj poleg tega, da temelji na že sklenjenih naročilih, vsebuje tudi stabilizacijska merila, kot so: varčevanje, večanje produktivnosti z boljšo tehnologijo, novatorstvom in poostreno delovno disciplino.

Z usklajenim gospodarskim načrtom smo v odnose med temeljne organizacije vnesli novo kvaliteto. Dolžnost slehernega, posebno vodilnih na vseh ravneh je, da dogovore dosledno uresničujemo.

Prepričan sem, da želimo dogovorjene naloge vsi pravočasno izvršiti, čeprav svoje napake težko priznavamo in le preradi kažemo na napake drugih.

Konec leta smo bili priča pospešenim pripravam in razpravam o novih osnovah za pripravo samoupravnega sporazuma o delitvi osebnih dohodkov. Danes, ko je ta že sprejet in praktično v veljavi, lahko že ocenimo, kako so potekale razprave in kakšen je bil odziv na predlog sporazuma.

V novo leto smo dejansko stopili s sporazumom, ki naj bi že v začetku razrešil skoraj vse dosedanje težave. Pa vendar se ob prehodu nagrajevanja iz starih osnov na nove odpirajo vedno nova vprašanja. Gotovo je, da vsi ne bomo zadovoljni, kajti področje nagrajevanja in delitve osebnih dohodkov je posebej občutljivo tudi zato, ker živimo v obdobju dinamičnega razvoja naše družbe.

Novi samoupravni sporazum o delitvi osebnih dohodkov je zelo poenostavil izračun osebnih dohodkov, poleg tega pa so postavljene tudi bistveno višje osnove. Posamezne poklicne skupine so usklajene s samoupravnim sporazumom panoge, kar nam je omogočilo, da smo pretrgali nekajletno obdobje uravnilovke ter stalen pritisk posameznikov ali skupin k višanju osebnih dohodkov, pod pretvezo, da se moramo prilagoditi tistim, ki delijo višje osebne dohodke (seveda neodvisno od poslovnih rezultatov).

Ne bi bilo odveč spregovoriti še nekaj o nadurnem delu. Že nekaj let je v Litostroju nadurno delo metoda — na mnogih področjih — s pomočjo katere so si posamezniki ali skupine pridobivali višje osebne dohodke. Danes znaša vsota vseh nadur kar 12 % na maso vseh delovnih ur. V panogi pa je vsota vseh nadur poprečno 3 % z ozirom na maso delovnih ur. Zato je potrebno pozdraviti zahtevo generalnega direktorja Marka Kržišnika, ko je na seji razširjenega kolegija zahteval od vseh vodilnih in vodstvenih, da strogo kontrolirajo opravljanje nadurnega dela.

Delavci v neposredni proizvodnji lahko mesečno opravijo 32 nadur. Večje število nadur je možno opraviti le v primeru, ako pristojni samoupravni organ to odobri za vsako delo posebej. Nadurno delo na neproduktivnih delovnih mestih je potrebno takoj prekiniti, za izjemne primere (varnostna služba, delavska restavracija, dežurstva itd.) pa mora dati soglasje pristojni samoupravni organ.

Za vodstvene in vodilne delavce je treba v celoti upoštevati določilo »Sindikalne liste 1976«, ki glasi:

»Individualni poslovodni organ in drugi vodilni ter vodstveni delavci v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela in v delovnih skupnostih ne bodo prejeli plačila za delo prek polnega delovnega časa (nadurno delo), ker je plačilo za to delo že zajeto v osebnem dohodku ovrednotenega delovnega mesta, na katerem dela tak delavec. Izjemoma je možno plačilo za tako delo le v primeru, ko pristojni samoupravni organ tako sklene za vsako delo posebej.«

Po dogovoru bomo v letošnjem letu v podjetju mesečno delali do 25.000 nadur in to 20.000 nadur v neposredni proizvodnji in 5.000 nadur na neproduktivnih delovnih mestih. Ker je novi samoupravni sporazum o delitvi osebnih dohodkov veljaven že s 1. januarjem 1976, moramo začeti s takojšnjim uresničevanjem dogovora o nadurnem delu.

»Povsod je potrebno poostriti izvrševanje delovnih nalog in delovno disciplino, saj ne moremo vnaprej dopuščati več takšnih odstopanj kot doslej,« je še poudaril generalni direktor na seji razširjenega kolegija.

Ivan Elikan

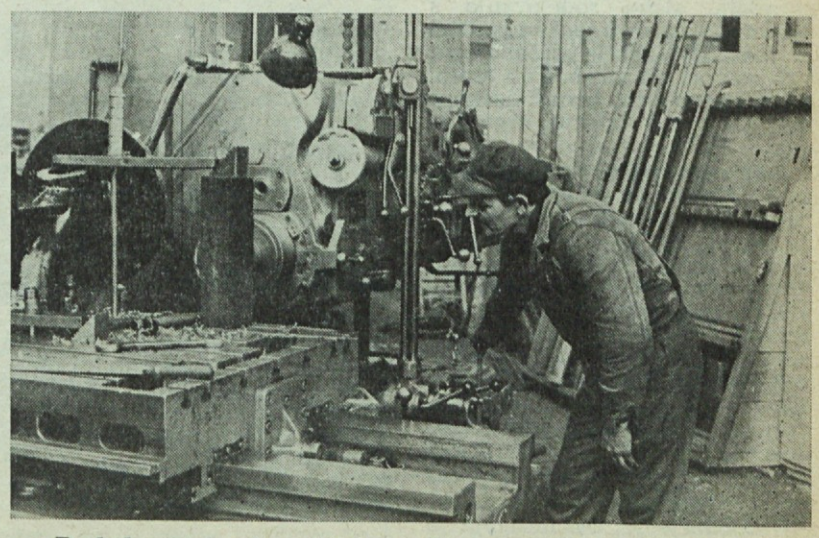

Rezkalec-vrtalec Ivan Skala — zbrano, pozorno in natančno

Komunisti v TOZD FI

Sekretariat največje OO ZK v Litostroju je za konferenco pripravil obširno in dovolj konkretno poročilo; zaradi tega so se konference, ki je bila 18. decembra v jedilnici TOZD FI, udeležili skoraj vsi člani te osnovne organizacije.

Dosedanji sekretar Adolf Straka je v svojem uvodnem govoru orisal dosežke in delovanje organizacije v dvoletnem mandatnem obdobju. Po uvodnem poročilu pa se je razvila široka, vsebinska ter konkretna razprava, v kateri so sodelovali: Miha Premk, Vincenc Jakopič, Ivan Bokal, Viktor Nolimal, Franc Poteko, Brane Trontelj, Ivan Pogačar, Ivan Nemanič, Pavel Hajdinjak in Leopold Nadlišek. Razpravljali so o razvoju samoupravnih odnosov, o uveljavljanju delegatskega sistema, o delu sindikata in ZSMS. Poseben poudarek pa so razpravljalci dali izvrševanju proizvodnih nalog, notranjim odnosom v TOZD ter med temeljnimi organizacijami in sektorji.

Povzemamo nekaj pomembnih stališč in ugotovitev iz poročila o delu.

Osnovna organizacija ZK FI trenutno vključuje 84 članov ZK, ki so po tej konferenci organizirani v tri oddelčne organizacije, v kratkem pa bodo oblikovali še aktiv mladih komunistov, ki bo vključeval kar 39 članov ZK, starih manj kot 27 let. V dveh letih so v organizacijo sprejeli 14 novih članov.

V dveh letih je imela OO ZK 15 sej, 11 članski sekretariat pa se je sestajal pogosteje — vsaj enkrat mesečno.

Kar na dvanajstih sejah so obravnavali proizvodno problematiko, mnogo pozornosti so namenili razvoju samoupravljanja v TOZD in OZD, dalje so pregledali in ocenili sklepe in stališča OK ZKS in drugih organov ZK. Na dveh sejah so govorili izključno o delovanju članov ZK v drugih družbenopolitičnih organizacijah, samoupravnih organih, delegacijah; v zadnjem času pa so razpravljali tudi o samoupravni delavski kontroli.

Iz obsežnega poročila je razvidno, da so bili člani organizacije ZK TOZD FI zelo aktivni, čeprav je opaziti, da je glavno breme padlo na sekretariat in na dobro polovico članov, ki so praktično nosilci družbenega napredka v temeljni organizaciji.

Samoupravljanje. Takoj po oblikovanju temeljnih organizacij združenega dela v Litostroju je bila posebna naloga članov ZK, da zagotovijo uspešno delo zborov delavcev in samoupravnih organov (DS, poslovnega odbora, komisij). Nove oblike organiziranosti so pred delavce postavile tudi nove naloge in drugačne metode delovanja. »V novih okoliščinah smo poiskali lastne poti, na osnovi katerih smo razširili krog aktivnih oblikovalcev novih odnosov,« je posebno poudarjeno v poročilu. Člani ZK so nosilci precejšnjega dela nalog, s tem pa so si utrdili zaupanje med delavci. K uspešnemu razvoju samoupravnih odnosov — predvsem s svojimi nasveti — pa so prispevali vodilni in vodstveni delavci.

Letošnje leto bo zahtevalo od komunistov TOZD FI še več aktivnosti, saj se pripravljajo na ustanovitev novih TOZD iz sedaj precej preobsežne temeljne organizacije. Sodijo, da so člani ZK in drugi družbenopolitični delavci zreli, da prevzamejo nove naloge in približajo samoupravo slehernemu delavcu.

»Čeprav smo se takoj po ustanovitvi in uveljavljanju TOZD srečali z vrsto težav, moramo poudariti, da smo ob dejanski udeležbi vseh naprednih socialističnih sil, le-te premagali. Odnose med TOZD, ki dejansko niso bili razčiščeni je nova samoupravna praksa precej izboljšala. Skoraj vsi v delovni organizaciji smo prišli do spoznanja, da le v enotnosti in sodelovanju ustvarjamo več in bolje.

Delegatska razmerja. Čeprav z nekaterimi začetnimi napakami, so delegacije tako za zbor združenega dela kot za samoupravne interesne skupnosti zaživele. Vanje so vključili najustvarjalnejše delavce. Delegati pri svojem delu opažajo vrsto pomanjkljivosti, kot so: slabo obveščanje delavcev o vsebini zasedanj skupščin, slabo sodelovanje s samoupravnimi organi in z zbori delavcev. V nadalje pričakujemo več pomoči od strokovnih služb, želijo pa tudi več koordiniranega dela na ravni delovne organizacije.

Samoupravna delavska kontrola. V poročilu je posebej poudarjeno, da so bila navodila za delovanje tega samoupravnega organa precej splošna, zato samoupravna delavska kontrola v TOZD FI ni docela zaživela. V zadnjem obdobju je delo le zaživelo, saj je le-ta že razrešila nekaj primerov, ki izhajajo predvsem iz kršenja samoupravnih pravic. Za nadaljnje uspešnejše delovanje pa je treba ta organ usposobiti in ga po potrebi kadrovsko okrepiti.

Gospodarjenje. Stabilizacija je bila ena pomembnejših področij delovanja OO ZK FI. Komunisti so imeli pomemben delež pri izdelavi stabilizacijskih načrtov spomladi in jeseni (1975). Težili so za tem, da postane stabilizacija trajen proces, ki mora zajeti celotno delovno organizacijo, kar jim je seveda uspelo.

Delovanje članov ZK v OO sindikata in v OO ZSMS. Od oblikovanja TOZD do danes, ko sindikat deluje v novi obliki je bilo storjeno pomembno delo. Nismo samo organizirali sindikalno organizacijo, temveč smo jo vsebinsko okrepili. Sindikat je postal nosilec vrste akcij, bodisi na področju nadaljnjega razvoja samoupravljanja, izvrševanju proizvodnih nalog ali pri izpeljavi vrste solidarnih akcij.

Delo članov ZK v sindikatu je primerno, saj je precej članov ZK nosilec družbenopolitičnega dela v sindikatu. Precejšnja vrzel pa je bila na področju usposabljanja, čeprav so to v zadnjem času že odstranili, saj so se nekateri člani OO sindikata FI udeležili različnih izobraževalnih seminarjev.

»Prav zaradi skromnega znanja smo v zadnjem času bili priča nekaterim nasprotjem, ki so se izražala pri sprejemanju pomembnih sklepov na zborih delavcev«, toda, kot je razvidno iz poročila, je potrebno določene težave pri delovanju sindikalnega članstva pripisati tudi vodstvenemu kadru. Nekateri vodstveni delavci bi se morali nasploh bolj angažirati pri delu sindikata, ZK in ZSM.

Pričakujemo, da bodo tudi vnaprej sindikalni delavci z aktivno vlogo prispevali pomemben delež pri razvoju socialističnih samoupravnih odnosov.

Organiziranost in učinkovitost zveze socialistične mladine se je v zadnjem obdobju zelo povečala. Mnogo mladih delavcev je vključenih v samoupravne organe, v delegacije in drugem. Opaziti pa je, da so še oddelki in delovna mesta, kjer mlade aktiviste njihovi sodelavci omejujejo v njihovem družbenopolitičnem udejstvovanju.

Idejnopolitično delo. Osnovna naloga članov ZK v TOZD FI je bila, stalno idejnopolitično delovanje. Vsepovsod, kjer delujejo (samoupravni organi, sindikat, ZSM itd.), so stremeli za tem, da se ne spuščajo v prakticistične razprave, pač pa so dajali temeljno usmeritev določenim družbenopolitičnim akcijam.

Kadrovska politika. »Vrsto let smo imeli velike težave pri kadrovanju na razna odgovorna delovna mesta, kakor tudi pri kadrovanju na pomembne družbene funkcije. Končno smo v nekaj letih vrste ZK okrepili z novimi in sposobnimi člani, saj imamo danes že v sleherni delovni sredini člane ZK«. Poudarili so, da vrsta delavcev na odgovornih delovnih mestih ni družbenopolitično aktivna, nekateri pa tudi niso člani ZK. Vemo pa, da v tem družbenem trenutku na odgovornih delovnih mestih ne potrebujemo samo strokovnjakov, pač pa tudi zavzete družbenopolitične delavce, ki so predani borci za razvoj samoupravnega socializma.« To vprašanje je kompleksno in zahteva temeljitejše spremembe na celotnem področju kadrovanja«, je podčrtano v poročilu OO ZK finalisti.

Informiranje. Obveščanje še ni popolnoma zaživelo, čeprav si štejejo kot napredek občasni izid posebne izdaje časopisa »Litostroj«, hkrati pa podpiramo tovrsten način obveščanja še naprej. Sicer pa zaradi obsežnosti temeljne organizacije neposredno obveščanje šepa. Zato pričakujemo, da bodo s prehodom na nove TOZD obveščanje približali slehernemu delavcu.

Člani OOZK finalisti so ob koncu seje sprejeli še sklepe in izvolili novo vodstvo. Za sekretarja so soglasno potrdili Miho Premka, za namestnika sekretarja in oddelčnega sekretarja Marjana Trobca, za oddelčnega sekretarja Braneta Trontlja in Ivana Križmana, za sekretarja aktiva mladih komunistov Vincenca Jakopiča ter za člane sekretariata Vasilija Pavloviča, Franca Trtnika, Jurija Vulkana, Alojza Nemaniča, Jožeta Avblja in Srečka Pirca. Za člana Sveta ZK Litostroj pa so izvolili Ivana Bokala.

S konference OO ZK FI

KONFERENCE ZK

Mesec december je bil obeležen z izredno aktivnostjo osnovnih organizacij ZK in njihovih organov. Aktivnost je bila usmerjena v priprave in izvedbo letnih volilnih konferenc OO ZK. Taka aktivnost pa je sovpadala tudi s pripravami na 5. sejo Centralnega komiteja zveze komunistov Slovenije, ki je bila v začetku januarja v Ljubljani.

Na vseh konferencah so obravnavali poročila o delu OO ZK ter Sveta ZK Litostroj; nadaljnje delo so OO ZK sprejele sklepe, nekatere so izdelale že akcijske programe dela, druge pa so zadolžile sekretariate, da le-te izdelajo.

Posebna novost letošnjih konferenc je v tem, da so tam, kjer nameravajo ustanoviti nove TOZD, ustanovili oddelčne organizacije v obdelavi, v individualni proizvodnji in maloserijski proizvodnji. Isto so storili v delovni skupnosti SSP, saj so prav tako oblikovali tri oddelčne organizacije in sicer: v nabavnem sektorju, v prodajnem in FPR ter v KSS, ki vključuje tudi direkcijo. Poleg tega so v TOZD IRRP ustanovili novo osnovno organizacijo ZK.

Ker bo po enakem principu organiziran tudi sindikat in ZSM, so dane vse osnove za družbenopolitično pripravo organiziranja novih TOZD, kakor smo to predvideli na osnovi predloga in razprav.

Na osnovi volitev na konferencah OOZK lahko ugotovimo, da so posamezne osnovne in oddelčne organizacije izvolile za sekretarje naslednje:

OOZK — PI	— Kostevc Franc
OOZK — FI	— Premk Miha
odd. org. FI — obdelava	— Trontelj Brane
odd. org. — maloserijska proizv.	— Križman Ivan
odd. org. — individualna proizv.	— Trobec Marijan
OOZK — IVET	— Čopi Franc
OOZK — SE	— Škoflek Tončka
OOZK — IRRP	— Bedenk Otmar
OOZK — SSP	— Kosmač Irena
odd. org. NS	— Krošelj Vlado
odd. org. PS + FPR	— Rojina Štefan
odd. org. KSS + Dir.	— Trop Štefan
OOZK — ZSE	— Gelemanovič Matej
OOZK — ICL	— Štine Bojan

Za člane sveta ZK Litostroj pa so OOZK izolile sledeče delegate:

PI	— Žilavec Mihael
FI	— Bokal Ivan
IVET	— Dvoržak František
SE	— Firič Vlado
IRRP	— Živkovič Vukoslav
SSP	— Elikan Ivan
ZSE	— Krilič Pavle
ICL	— Urh Jože

Na prvi seji sveta ZK Litostroj bodo delegati sveta izvolili sekretarja, namestnika in stalne komisije.

(PS) Z ozirom na to, da so poročila s konference zelo zanimiva in obsežna, jih bomo v skrajšani obliki objavili v tej in naslednji številki časopisa (uredništvo).

16. SEJA UPRAVNEGA ODBORA

Upravni odbor delovne organizacije TZ Litostroj je skupaj s predsedniki delavskih svetov TOZD in SSP ter s predstavniki družbeno-političnih organizacij obravnaval poročilo strokovne službe o opravljenih razporeditvah v TOZD in SSP glede na uresničitev samoupravnega sporazuma o delitvi osebnih dohodkov.

Po obširni razpravi je sprejel naslednja stališča:

Skladno z določili samoupravnega sporazuma naj tiste TOZD in sektorji v SSP, ki niso opravili razvrstitve v poprečno sredino razredov, ponovno pregledajo razporeditve in jih prilagodijo določilom sporazuma, hkrati pa je možno odstopanje v TOZD pri proizvodnih delavcih — do 2 %.

Individualne poslovodne organe (direktorje) naj delavski sveti TOZD in DS SSP razvrstijo skladno s predlogom strokovne službe.

Do I. polletja ni možno upoštevati in izvršiti nobenega napredovanja posameznih delavcev. Izjeme so le delavci, ki se razvrščajo na delovna mesta po opravljenem razpisu, ter delavci, ki so zaključili preizkusno delovno dobo.

Po opravljenih razvrstitvah v razporeditvene razrede bo strokovna služba vsakemu delavcu izdala ustrezno odločbo, na katero bo možna pritožba v roku, opredeljenem v samoupravnem sporazumu. Pritožbe bo reševala ustrezna samoupravna komisija.

Upravni odbor delovne organizacije TZ Litostroj zadolžuje strokovno službo, da do 1. 2. 1976 predloži predlog sestave komisije za izdelavo meril za stimuliranje vodstvenega in vodilnega kadra.

Nagrade izumiteljem

Dalje so člani upravnega odbora obravnavali predlog komisije za tehnične izboljšave in koristne predloge, ki je predlagala višino odškodnin za prijavljene patente delavcem. Udeleženci so menili, da je predlog komisije realen in ga posredujejo v potrditev delavskemu svetu delovne organizacije TZ Litostroj.

Delavskemu svetu delovne organizacije upravni odbor predlaga odobritev prijave izumov za ploščato dušilno zapiralo in ureditev tridvostopenjske reverzibilne črpalne turbine z regulabilnima vodilnikoma, avtorja Antona Brcarja, dipl. inž.

Upravni odbor zadolžuje komisijo za tehnične izboljšave in koristne predloge, da v letu 1976 pregleda in izpopolni določila pravilnika za tehnične izboljšave in koristne predloge.

Upravni odbor tudi zadolžuje strokovno službo, da preko občinske skupščine Ljubljana — Šiška zahteva ureditev signalnih naprav in prehoda za pešce pri prehodu čez železniško progo pri obratni ambulanti.

Razpravljali so tudi o omejevanju nadurnega dela, o čemer pišemo že v uvodniku te številke časopisa.

Komunisti iz IVET so pregledali delo

Novi predsednik sindikata

(Nadaljevanje s 1. str.)

Izvršni odbori OOS bodo morali postati bolj organizirani, do večjega izraza mora priti delitev dela, ker vem, da je do sedaj delo vse preveč slonelo na posameznikih.

V naši organiziranosti bo prihajalo še do večjih direktnih stikov in povezave med TOZD, ko bodo delavci spoznali, da gre za odprto življenjsko skupnost s skupnimi interesi, da spoštujemo načelo samoorganiziranosti in da se organiziramo tako, kot nam ustreza.

Kaj sodiš o dosedanjem delu sindikata in o družbenopolitični aktivnosti pri utrjevanju samoupravnih odnosov?

Mnenja sem, da od članov IO OOS in članov konference prihaja vse premalo pobud za obravnavanje ali reševanje posameznih problemov. To nam narekuje, da moramo usposabljati delavce za uresničevanje njihovih interesov v okviru samoupravljanja, obenem pa politično kontrolirati, kako se samoupravne odločitve tudi uresničujejo. S tem v sindikatu prevzemamo polno odgovornost ne le za svoje delovanje, temveč tudi za samoupravne razmere nasploh.

Mnogi si danes dovoljujejo upravičeno ali neupravičeno kritizirati naše delo, pri čemer pa kot člani sindikata konstruktivno ne želijo prispevati k reševanju problema. Še slabše je, da taki slabo ali dobro namerni kritikanti ne rešujejo najprej problematike v svoji sredi. Menim, da bi vsak moral izhajati iz svojega delovnega mesta in tudi sam sebe vprašati, ali s svojim delom opraviči to, kar mu družba nudi, ali ne bi mogel med 42-urnim tednikom narediti še več. Z drugimi besedami, vse premalo se zavedamo, da mora biti sleherna aktivnost v OOS v skladu z interesi vseh nas delavcev, kar je jasno opredeljeno v ustavi in dokumentih zveze komunistov, na teh podlagah pa temelji tudi naše sindikalno delo. Zaradi premajhnega poznavanja teh dokumentov pa posamezniki izražajo ožje interese in ne interese delavskega razreda kot celote.

Naša razredna zavest ni na taki ravni, kot bi morala biti, več pozornosti bomo morali posvetiti solidarnosti med TOZD, ki postopoma le dobivajo svojo pravo obliko. Zdi se mi, da smo v OZD premalo optimistično razpoloženi predvsem zaradi ustvarjenih pogojev dela.

V konferenci OOS si ne želimo forumskega dela, kajti delegati moramo uveljavljati interese našega članstva v vseh akcijah in s tem zagotoviti demokratičnost.

In odgovornost v našem družbenopolitičnem delu?

Načelo odgovornosti v našem družbenopolitičnem delu je zelo pomembno za posameznika, organizacije, komisije in to predvsem zaradi uresničevanja sprejete in dogovorjene politike oziroma sklepov.

Sprejete naloge moramo opraviti dobro, pravočasno, če pa jih ne uresničimo, s tem oviramo druge in celotno organizacijo, enotno akcijo. Vse to terja načrtnost in odgovornost pri našem delu.

Kako bo konferenca OOS uskladila družbenopolitično delo in naloge, ki so vse obsežnejše?

Takoj moram poudariti, da smo s programom dela za leto 1976 nekoliko v zaostanku, kajti do danes vse OOS niso imele svojih skupščin, na katerih tudi določijo svoje delovne programe. Na osnovi teh bo konferenca OOS izdelala svoj program, s katerim bomo seznanili vse člane. Konferenca bo za izvedbo svojega programa v skladu s programi OOS podpisala samoupravni sporazum s TOZD.

V našem delovnem načrtu bodo natančno določene naloge, način izpolnjevanja, nosilci in roki za izvedbo nalog. Izhodišča naših nalog pa morajo biti povezana z najbolj perečimi vprašanji iz življenja in dela naših delavcev. To nas sili v previdno delo, da bodo naloge stvarne, da bo v njih možnost za ustvarjalno delo.

Javnost našega dela je zelo pomembna in o vsem bomo morali obveščati naše članstvo, oziroma tako organizirati sistem obveščanja na ravni OZD, kot nam najbolj ustreza.

Sindikat ima pomembno vlogo pri uresničevanju delegatskega sistema. Kako je s tem pri nas?

Mnenja sem, da smo delo delegatov le nekoliko premalo spremljali, jim pomagali v OZD in zunaj nje. Moramo se zavzeti za načrtno delo in ustvariti ustrezne pogoje za usklajeno delovanje delegatov in delegacij v TOZD. To pomeni, da je potrebno proučevati in razvijati samoupravne odnose v praksi, da bodo delavci v TOZD resnično odločali o rezultatih gospodarjenja, pri čemer bodo razvijali drugačne medsebojne odnose, bolje urejevali delovne in življenjske razmere itd.

Pri razvoju novih samoupravnih proizvodnih odnosov ima pomembno funkcijo samoupravna delavska kontrola. Ta v naši organizaciji ne deluje najbolje?

Kar zadeva delavsko kontrolo pa velja, da jo moramo uveljavljati ob neposrednem sodelovanju delavcev od priprave pa do uresničevanja sklepov. Mi smo zadolženi ustvarjati take delovne pogoje, da bi samoupravna delavska kontrola uspešno delovala v TOZD v vseh oblikah. Zato je nujno, da te člane tudi usposobimo za odgovorno opravljanje te funkcije. In kdo so ti člani? To so izvoljeni člani, v katere imajo delavci največ zaupanja, da bodo dosledno opravljali svoje naloge, dobivati morajo vse zapisnike, sodelovati, kontrolirati dosledno izvajanje sklepov, njim so odprta vsa vrata in dostopna vsa dokumentacija! Ti člani bodo pri nas dobili popolno politično zaščito, delavec, ki da pobudo ali zahtevo za reševanje določene problematike, pa ne sme trpeti nobenih posledic. In prav slednjega se posamezniki bojijo! Vse morebitne spore ali konflikte bomo reševali po samoupravnem postopku in to v okviru sindikalne organizacije.

Pogovarjala sva se še o stabilizaciji, produktivnosti, dohodku in drugem. O tej problematiki bo konferenca kmalu ponovno razpravljala in seznanila člane kolektiva o stališčih in zaključkih. Posebno pozornost bo sindikat namenil še socialnemu položaju in kulturni rasti našega delavca, ljudski obrambi in družbeni samozaščiti, športu in rekreaciji.

Elikan

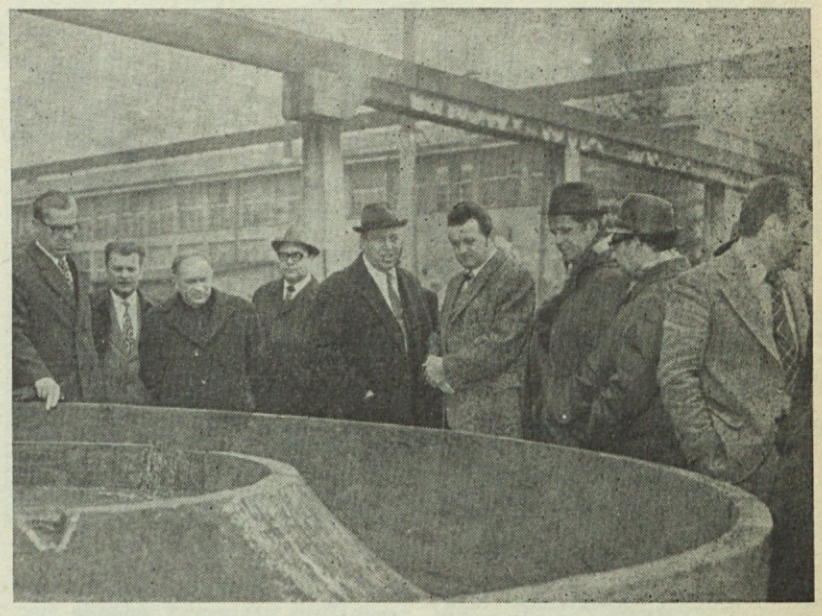

Obiskala nas je gospodarska delegacija ministrstva za težko industrijo iz SZ, ki se je zanimala za izdelavo metalurške opreme

Delni zbor delavcev v TOZD PI, 31. oktobra

DELEGATSKE IZKUŠNJE

UVELJAVLJANJE DELEGATSKEGA SISTEMA V ZBORU ZDRUŽENEGA DELA OBČINE LJUBLJANA-ŠIŠKA

Po načelih nove ustave je delovni človek — samoupravljalec dolžan enakopravno z drugimi delavci v združenem delu odločati o pogojih in rezultatih svojega dela, o zadovoljevanju lastnih in skupnih potreb ter interesov. Na tej osnovi samoupravno in politično organiziran prevzema odgovornost za reševanje vseh vprašanj družbenoekonomskega položaja in razvoja družbe.

Da bi delovni človek-samoupravljalec lahko nemoteno opravljal poleg svojega rednega dela oziroma ustvarjanja dohodka tudi svojo najpomembnejšo funkcijo oblasti, smo si zapisali v Ustavo, da bo to oblast moral izvajati preko delegatskega sistema. V združenem delu si moramo zato brezpogojno v največji možni meri organizirati delegatska razmerja in odnose ter vse potrebne komunikacije.

Ta naloga pa ni niti lahko in hitro uresničljiva, kar nam potrjuje dosedanji razvoj in sedemnajstmesečno delovanje skupščinskega delegatskega sistema. Predvsem lahko ugotovimo, da je prehod na delegatski sistem prehod v novo etapo razvoja samoupravljanja. Delavci v TOZD kot baza v tem novem ustavnem položaju se moramo vse bolje samoupravno organizirati, tako za izvrševanje svojih notranjih samoupravnih odnosov, kot tudi vseh tistih (to so delegatska razmerja), ki pomenijo izvajanje oblasti delavca.

Delavci v združenem delu so z odobravanjem in pričakovanjem sprejeli novi delegatski sistem že v času evidentiranja in kandidiranja ter kasneje tudi na volitvah delegacij. Številčnost delegacij in predviden način njihovega delovanja je vzbudil zanimanje in s tem krepil zavest pomembnosti delegatske funkcije.

Ob prizadevanju družbenopolitičnih organizacij so bili naši prvi koraki v smeri urejanja prvih možnih organizacijskih zadev, kot n. pr.:

sprejemanje statutarnih sklepov o delu in konstituiranju delegacij v TOZD in konferenc delegacij, ki jih tvorijo delegacije dveh ali več TOZD.

Pri tem so delavci TOZD, katerih delegacije tvorijo skupno konferenco delegacij, sprejeli samoupravni sporazum, ki v osnovi ureja, kako se v konferenci delegacije združujejo, kako formirajo stališča in koliko delegatov pošiljajo v Zbor združenega dela.

Velik pomen konferenc delegacije je v tem, da je med delegati v vsaki konferenci delegacij tudi vsaj po en delegat, ki je na Zboru združenega dela občine izvoljen v skupino delegatov, ki delegira delegate v Zbor združenega dela mesta Ljubljane ali Zbor združenega dela SR Slovenije.

Tako so delegati in delavci v TOZD neposredno povezani z vsemi nivoji družbenopolitičnih skupnosti, kjer so dolžni izražati stališča svojih volivcev.

V dosedanjem obdobju razvoja delegatskih odnosov lahko ugotovimo, da je ta odvisen od stanja razvitosti samoupravnih odnosov znotraj TOZD. Prav tako je pogojen z dobro organiziranostjo in delovanjem družbenopolitičnih organizacij v sami TOZD.

Uveljavljanje delegatskih odnosov je torej odvisno od aktivnosti vseh samoupravljalcev, ki so obenem organizirani v aktivnem sindikalnem delu, mnogi od njih pa so tudi člani zveze komunistov, ki organizirano sodelujejo v delegacijah in konferencah delegacij. Prišli smo tudi do spoznanja, da moramo delegati poleg svojih pravic in dolžnosti dobro poznati tudi delegatski sistem in njegovo ustavno pomembnost, če hočemo, da bi tudi pravilno delovali. To pa zahteva od delegata, da je več ali manj v okviru svojih možnosti strokovno in družbenopolitično usposobljen za tako pomembno družbeno funkcijo. Izobraževanje delegatov je torej nujno, pri čemer naj povemo, da do sedaj na tem področju še nismo uspeli nuditi delegatom razen osnovnih delegatskih odnosov tudi drugih pomembnih družbenopolitičnih in strokovnih osnov. Naša osnovna naloga je torej, da bomo delegate še naprej izobraževali v največji možni meri.

V tem preteklem obdobju uveljavljanja in uresničevanja delegatskega sistema smo prišli do spoznanja, da so delegati in delegacije neke vrste dejavniki neposrednega in skupnega odločanja delovnih ljudi, ki so odgovorni neposrednemu zboru delavcev v TOZD.

Izhajajoč iz tega vse bolj izstopa spoznanje, da je osnova delovanja delegatskega sistema najpomembnejša prav tu v bazi, in sicer v delovanju delegacij na zboru delavcev, kjer naj se oblikujejo stališča za delegacijo, in sicer za vsa tista vprašanja, ki neposredno prizadevajo družbenoekonomski in samoupravni položaj delavcev oziroma takrat, ko gre za uresničevanje neodtujljivih pravic delavcev v združenem delu. Ta odnos je zanj najpomembnejši in iz izkušenj sodeč zahteva največ naporov za uresničitev. Nastajajo sicer nekateri problemi, kako večkrat organizirati zbor delavcev in pri tem ne posegati v delovni čas in podobno.

Iz dosedanje prakse o uveljavljanju delegatskih razmerij v TOZD je nujno, da ima vsaka delegacija TOZD kot predpogoj urejene tudi formalno pravne in ostale osnove, da bi bili delegati preprosto in jasno poučeni, kaj in kako naj delajo in komunicirajo, da bi svojo funkcijo tudi zakonito in dobro opravljali.

Iz tega sledi, da mora statut TOZD točno opredeljevati položaj delegatov in delegacije ter način njihovega delovanja.

Da bi delegati nekatere zadeve lažje razumeli in opravljali, pa morata imeti delegacija in konferenca delegacij poslovnik, ki je v nekaterih zadevah vezan na poslovnike skupščine in zbore družbenopolitičnih skupnosti. Tako bi moral biti tudi po tej plati zagotovljen nemoten potek dela in pretok informacij skozi celotni delegatski sistem.

Omenjeni poslovnik o delu delegatov in delegacije v TOZD naj bi namreč natančneje opredeljeval, kdaj naj se delegacija v TOZD obrne za stališče na zbor delavcev in kdaj na druge dejavnike — organe TOZD. Razumljivo je, da že sama vsebina gradiva odreja, kdo naj o tem odloča, vendar je jasneje, če je to urejeno tudi s poslovnikom.

Druga velika pomembnost razvoja delegatskih odnosov v TOZD je odnos delegatov in delegacije do samoupravnih organov TOZD, družbenopolitičnih organizacij TOZD, odgovornih služb TOZD ali OZD, če so organizirane tudi na tem nivoju, in tudi vodstvenih in vodilnih delavcev in služb TOZD.

Eden izmed problemov odnosov delegatov in delagacije TOZD je tudi pojmovanje, da je delo, ki ga opravljajo delegati nekako tuje skupščinsko in ne čisto tako, kot je opravljanje in odločanje o zadevah znotraj TOZD. Delo in pojmovanje se torej še ni popolnoma zlilo, vendar nas bo prej ali slej k temu prisilila vsebina o kateri odločamo.

V tem obdobju smo med drugim ugotovili, da igra pomembno vlogo pri uveljavljanju delegatskih odnosov tudi primerno oblikovano gradivo, pri tem mislimo na razumljivo vsebino in na čas, v katerem naj o tem gradivu delegacija z vsemi odločujočimi dejavniki zavzame svoja stališča.

K. Gornik

V svetu mnogo je problemov

v svetu mnogo je problemov,
mnogo je težav, skrbi,
vse pa se še bolj kopiči,
vedno bolj vse to smrdi.
Nafto Arabci so podražili,
standard je šel zopet gor,
dinar naš pa se pogreza,
plače, jasno, gredo dol,
Ciper pač se je razdelil,
tam sta zdaj državi dve,
»fičo« spet se je pocenil,
ker ta škatla ven ne gre.
V svetu mnogo je problemov,
a pri nas je red in mir,
le elektrike je še premalo,
ker dežja še nič ni palo.
Pa saj to ni tak problem!
To za nas je zdaj le šala,
ker bo kmalu v Krškem stala,
prva jedrska centrala.

Viktor Volek

Idejnopolitično usposabljanje

V Bohinju smo 19., 20. in 21. decembra organizirali seminar za mlade družbenopolitične delavce.

Seminar sta pripravili komisiji za družbenoekonomske odnose in idejno politično delo pri koordinacijskem svetu ZSM TL Litostroj in je predstavljal zaključek kroga predavanj, katerih del je bil obravnavan že na prvem seminarju spomladi v Trebiji.

Skrbno izdelan program, dobri predavatelji in resnost, katero so pokazali udeleženci seminarja, se morajo kmalu pokazati pri delu mladih.

Preprečiti moramo širjenje idej, ki so tuje samoupravnemu socializmu

Uradni del seminarja se je pričel v soboto, 20. decembra s temo »Pomen ljudskega odpora in družbene samozaščite«, katero je podal odličen poznavalec tega področja tovariš Hinko Bratož — Oki. Orisal je pot, ki jo je prehodila Jugoslavija od konca II. svetovne vojne do danes in kako se je z razvojem družbe razvijala njuna obrambna funkcija.

V obdobju državnega ali administrativnega socializma je funkcijo obrambe države pred zunanjimi napadalci izvajala država preko stalne službe — armade. Tudi zavarovanje podjetij oziroma delovnih organizacij pred sabotažami, vlomi ipd. je izvajala država preko industrijske milice.

S sprejetjem zakona o samoupravljanju 1950. leta je upravljanje podjetij prešlo v roke delavcev. V rokah države pa je še vedno ostala funkcija zavarovanja delovnih organizacij. Zaradi te delitve je prihajalo večkrat do neljubih zapletov. Razvoj našega samoupravnega socializma je enostavno narekoval zahtevo, da se tudi funkcija zavarovanja delovnih organizacij prenese na delavce-samoupravljalce. Ta misel je prevladala leta 1966 na IV. plenumu na Brionih. Temu prenosu funkcije zavarovanja na samoupravljalce je ostro nasprotoval Ranković, med drugim je moral zato odstopiti. Odsotnost organov za notranje zadeve so začeli nekateri posamezniki izrabljati. Pojavile so se številne goljufije in poneverbe na škodo delovnih organizacij in celotne družbe kot posledica pomanjkljivega nadzora s strani družbe. To je bilo tako imenovano obdobje liberalizma (1966—1970).

V tem času je svet prebrodil dve težki krizi: konflikt na Bližnjem vzhodu in zasedbo ČSSR s silami Varšavskega pakta. Pri nas smo takrat začeli resno razmišljati, kako bi odvrnili morebitnega napadalca od njegovih namer. Med številnimi koncepti je zmagal tisti, ki je predvideval podružbljenje obrambne funkcije države. Že leta 1970 so sovražniki našega samoupravnega sistema opazili našo zresnitev glede družbene samozaščite in so zato spremenili taktiko delovanja.

Indoktrinacija ali odtujevanje naših ljudi od smisla naše doktrine — splošnega ljudskega odpora in družbene samozaščite je postala sovražnikova stalna oblika delovanja. Sovražnik to dosega na razne prefinjene načine s filmi, risankami, štipendijami, izleti, oblačili ipd. Takemu delovanju se moramo mladi upirati in preprečevati širjenje našemu samoupravnemu socializmu tujih idej, kar je pravzaprav smisel družbene samozaščite.

Varovanje pomembnih podatkov, varovanje družbenega in lastnega imetja, odkrivanje kriminala in družbenih izpadov, na vse to mora samozaščitno osveščeni mladinec reagirati in preprečevati nastajanje teh pojavov.

»Z vestnim delovanjem vseh nas v družbeni samozaščiti se zmanjšuje nevarnost napada na našo državo in s tem odmika čas uporabe splošnega ljudskega odpora kot zadnjega sredstva za obrambo naše družbe«, je zaključil svoje zanimivo predavanje tovariš Oki.

Delitev osebnih dohodkov

Naslednji predavatelj je bil Andrej Stržinar, vodja oddelka za nagrajevanje v TZ Litostroj, hkrati pa tajnik komisije, ki je sestavljala samoupravni sporazum panoge.

Govoril je o takrat pri nas zelo aktualni temi »Delitev dohodka in osebnih dohodkov«.

Uvodoma je obrazložil samoupravni sporazum o osnovah in merilih za razporejanje dohodka in delitev sredstev za osebne dohodke delavcev kovinske in elektro industrije ter proizvodne obrti SRS, katerega smo prilagodili tudi v naši delovni organizaciji. Navedel je še razloge, ki so privedli do izdelave tega samoupravnega sporazuma. Po istih merilih se je namreč dalo za teoretično enakovredna delovna mesta izračunati štiri različne osebne dohodke. Tudi sam izračun osebnega dohodka je po tem načinu zelo zapleten. Obrazložil nam je tudi zgradbo novega sistema delitve osebnih dohodkov, o katerem je bila večina udeležencev seminarja že prej seznanjena. Razvila se je dolga in živahna razprava, katero smo morali zaradi časovne stiske prekiniti, čeprav je predavatelj na vprašanja dajal kratke in izčrpne odgovore.

Udeleženci seminarja v Bohinju

ZSMS JE ENOTNA DRUŽBENOPOLITIČNA ORGANIZACIJA

Zdeni Mali, sekretar republiške konference ZSMS, je bil naslednji in zadnji predavatelj tega dne. Govoril je o nalogah ZSMS v naslednjem obdobju.

Najprej je orisal položaj ZSMS v naši družbi. Poudaril je, da organizacija mladih ne more biti brezbarvno združenje, le seštevek različnih interesov mladih, ampak je družbenopolitična organizacija s socialistično usmeritvijo in v tem smislu se morajo obnašati tudi njeni člani. Iz te trditve pa seveda izhajajo določene obveznosti, ki jih ZSMS mora izpolnjevati.

Kot prvo obveznost ali nalogo je navedel uresničevanje ustave in stabilizacijske politike. V tej bitki moramo mladi pokazati svojo pripadnost samoupravnemu socializmu in tu naj se kažeta naša idejna in politična enotnost.

»Izredno pomembna naloga ZSMS je marksistično usposabljanje. Odpravljati moramo togost in zaprtost organizacije mladih in naše akcije dograjevati na pozitivnih spoznanjih. Med zelo važne naloge v naslednjem obdobju spada izboljšanje sistema informiranja in propagande v ZSMS.

Med številnimi drugimi nalogami je zelo pomembno delovanje mladih v družbeni samozaščiti, splošnem ljudskem odporu in krajevni skupnosti. Mladinske delovne akcije morajo postati šola za mlade kadre. Naša globalna usmeritev mora zagotoviti prepletanje interesov posameznih delov mladine (delavske, šolske, kmečke), da ZSMS navzven deluje kot enotna organizacija«, je zaključil tovariš Mali.

SAMOUPRAVLJANJE JE PRERASLO BIROKRATSKI SISTEM

V nedeljo 24. decembra je bila na vrsti tema: »14. seja predsedstva CK ZKJ«, o njej je govoril tovariš Janez Stanič, zunanjepolitični komentator RTV Ljubljana.

Uvodoma je poudaril, da je ta seja posvečena informbirojevstvu oziroma neinformbirojevstvu.

Za lažje razumevanje je najprej povedal nekaj zgodovinskih dejstev, kot so nastanek prve socialistične države, ustanovitev kominterne, ideološka odvisnost komunističnih partij od KP SZ, razpustitev Kominterne 1946 in ustanovitev Informbiroja 1947. leta, ki je združeval KP vseh socialističnih držav in še KP Italije in Francije. Informbiro je bil samo nova Kominterna in sklepom tega telesa so se pokoravale tudi druge KP.

Konflikt med KPJ in Informbirojem je izbruhnil 1948. leta, čeprav so korenine spora segale že v leto 1943, ko je prišla v Jugoslavijo prva vojaška misija Sovjetske zveze.

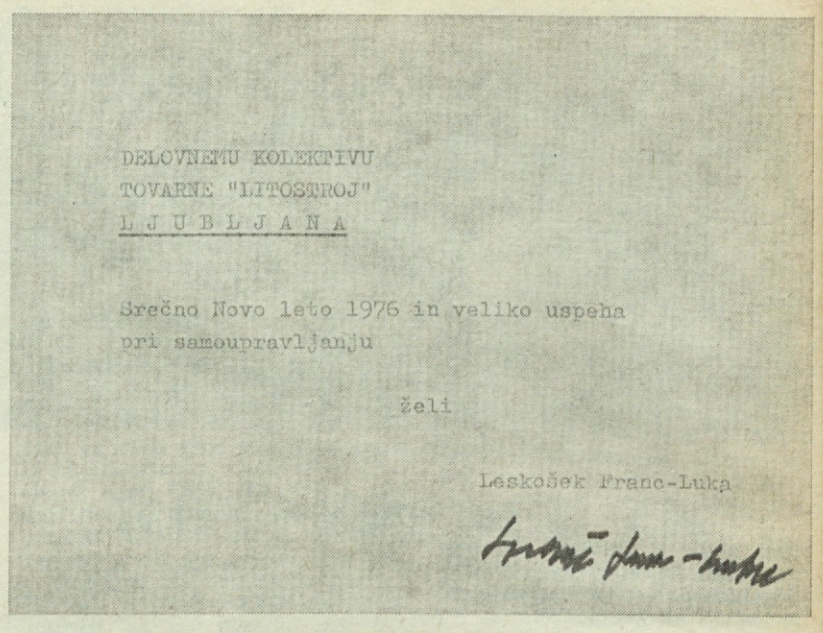

DELOVNEMU KOLEKTIVU
TOVARNE "LITOSTROJ"
L J U B L J A N A

Srečno Novo leto 1976 in veliko uspeha
pri samoupravljanju

želi

Leskošek Franc-Luka

KPJ se je uprla težnjam po prevladi Sovjetske zveze oz. Stalina.

Močnejši pritisk na vodstvo naše partije in države so izvajali preko resolucij, ki so zahtevale njegov odstop. Dolžile so ga buržoazne usmeritve naše politike in podobne klevete.

V zraku je visela grožnja oborožene intervencije sil Informbiroja.

Pritisk je popustil leta 1950, ko so se začele razmere v svetu spreminjati. Stalin je spoznal, da Jugoslavije z grožnjami ne more zlomiti, za oboroženo intervencijo pa je bilo že prepozno.

Določen del naših ljudi je še po prenehanju pritiska ostal prepričan, da smo storili napako, ker smo se uprli Stalinu. Večji del teh ljudi je emigriral, nekateri pa so že bili v državahčlanicah informbiroja in tam tudi ostali. Ti ljudje še danes nasprotujejo naši politiki na najrazličnejše zahrbtne načine.

Veliko informbirojevcev se je vrnilo in se pokesalo za svoja dejanja. Nekateri med njimi pa ne morejo mirovati in so začeli zopet rovariti. Ti in tisti, ki so se skrili v mišje luknje, danes predstavljajo osnovo informbirojevstva v SFRJ. Informbirojevci niso številni, tudi podmladka nimajo, vendar ne smemo pozabiti, da za njimi stojijo močne sile, ki bi v ugodnem trenutku lahko nastopile. Prav tem ljudem je bila posvečena 14. seja predsedstva CK ZKJ, na kateri so člani predsedstva ocenili delo mračnih sil in sprejeli sklepe, s katerimi so bili seznanjeni vsi člani ZKJ. »Državljani SFRJ, posebej pa komunisti, moramo biti stalno budni in če se tako dejavnost kje opazi, moramo takoj ukrepati, kot to narekuje družbena samozaščita,« je zaključil tovariš Stanič.

NISMO POSEGLI PO UVOŽENI »PAMETI«

Za zaključek so nas obiskali generalni direktor Marko Kržišnik, sekretar sveta ZK Mihael Žilavec in predsednik sindikata Ivo Sabol.

Tovariš Kržišnik nas je seznanil z gospodarskim načrtom za 1976 in srednjeročnim programom naše delovne organizacije.

Na začetku je ocenil naše proizvodne uspehe v letu 1975 in ugotovil, da so ugodni. Samo v devetih mesecih smo zbrali iz amortizacije 3 milijarde in 4 milijarde iz ostanka dohodka, iz katerega bomo zgradili prepotrebno novo obratno ambulanto in 98 garsonjer ter enosobnih stanovanj. Poprečni osebni dohodek v letu 1975 je bil okrog 3.800 din, v letu 1976 pa naj bi dosegli že 4.200 din.

Glavni direktor je ocenil, da je za leto 1976 dovolj naročil in da so to v glavnem turbine, ki so se v zadnjih letih na svetovnih trgih izredno podražile. Livarne pa še vedno sklepajo pogodbe.

Iz srednjeročnega plana je tovariš Kržišnik omenil veliko naročilo za SEV, katero je TZ Litostroj dobil prav zaradi svojega visokega ugleda v svetu. Obetajo se nam tudi velika naročila turbin za ostale dele sveta (Nova Zelandija, Irak, ipd.) Tovariš Kržišnik se je dotaknil še ZPS, ki ima po njegovem mnenju še veliko perspektivo. V tem združenju igra vidno vlogo prav Litostroj. Omenil je še usmeritev Litostroja v bodoče. »Litostroj«, je dejal »se že od svojega začetka opira na lastne sile in ni posegel po uvoženi pameti, ki žal prevladuje v mnogih delovnih organizacijah. Še nadalje se bomo oslanjali na lastne sile in po tej poti postali velikan težke industrije z velikimi in dragimi stroji, z lastno tehnologijo in doma usposobljenimi ljudmi.

Na koncu je tovariš Kržišnik odgovarjal še na številna vprašanja udeležencev seminarja.

Zadnji je spregovoril še tovariš Sabol in orisal nekaj nalog, ki jih moramo rešiti s skupnimi močmi. Tako je menil, da je dosledno izpolnjevanje plana pravzaprav dolgoročna stabilizacija.

SSP morajo postati dejansko servis vsem TOZD, saj od njih živijo. Vsi se moramo zavedati, da živimo drug z drugim in da smo drug drugemu potrebni. Ta zavest bi morala biti prisotna na vseh delovnih mestih.

Udeleženci seminarja so pokazali izredno zanimanje za vsako predavano temo, po vsakem predavanju se je razvila debata, ki jo je bilo treba zaradi pomanjkanja časa prekinjati. Za ilustracijo naj povem, da smo v soboto presedeli v dvorani skoraj 11 ur.

Seminar je po mnenju vseh izredno uspel. Če nam bodo dopuščale finančne možnosti jih bomo v prihodnje priredili še več.

Milan Jurjavčič

MLADI KOMUNISTI V TOZD IVET

Osnovna organizacija zveze komunistov TOZD IVET je na osnovi sklepov Občinske konference ZK Ljubljana—Šiška prva ustanovila aktiv mladih komunistov v Litostroju. V tovarni smo sicer že imeli aktiv pri svetu ZK, vendar ni bil najbolj učinkovit, ker je bilo vanj vključenih preveč mladih komunistov. Preobsežen aktiv pa ni opravljal tiste vzgojno-izobraževalne vloge, kakršno ima, saj je bila le peščica mladih komunistov zares aktivna.

Akcija ustanavljanja aktivov pri OO ZK se je šele začela, zato je potrebno pozdraviti ustanovitev prvega aktiva mladih komunistov v TOZD. Tudi v ostalih OO ZK je potrebno to storiti takoj, seveda tam, kjer je več kot pet mladih članov.

Aktiv mladih komunistov predstavlja organizirano obliko delovanja mladih članov ZK. Ti v vsakodnevnem družbenopolitičnem delu v aktivu in v zvezi socialistične mladine pridobivajo izkušnje in znanje, ki jim bo koristilo v nadaljnjem družbenopolitičnem delu v OO ZK, sindikatu, samoupravnih organih in drugje.

Na ustanovni seji aktiva mladih komunistov pri OO ZK TOZD IVET smo za sekretarja izvolili Franca Kržišnika, delovodjo režijske mizarne, v aktiv mladih komunistov pri OK ZKS pa smo delegirali Branka Podpečana. Sprejeli smo tudi poslovnik in načrt dela.

Usmerjeno izobraževanje

V prejšnji številki našega časopisa smo pisali o preobrazbi sedanjega vzgojnoizobraževalnega sistema po osnovni šoli. Navedli smo splošne vzroke za reformo, pomanjkljivosti sedanjega vzgojnoizobraževalnega sistema in načela bodočega usmerjenega izobraževanja, kakor so jih ugotovili naši družbeni dejavniki in strokovni organi. Danes bomo skušali predstaviti glavne značilnosti konkretnega predloga o bodočem usmerjenem izobraževanju za področje sedanjega srednjega šolstva. Pripravil ga je zavod za šolstvo SRS in bo osnova za javno razpravo v bližnji prihodnosti. V tem zapisu še ne bomo posegli v samo razpravo o predlogu. To bomo storili v prihodnji številki.

NAJPREJ SKUPNA VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNA OSNOVA IN ZAČETEK USMERJANJA

Načela bodočega usmerjenega izobraževanja postavljajo v ospredje zahtevo, da je treba dati vsem, ki se dalje izobražujejo po osnovni šoli, najprej skupno obvezno vzgojnoizobraževalno osnovo. Ta obsega po predlogu pet vzgojnoizobraževalnih področij: jezikovno in umetnostno, družbeno ekonomsko, naravoslovno matematično, proizvodno tehnično ter telesnovzgojno in obrambno. Znotraj teh področij so naslednji obvezni učni predmeti: slovenski jezik, tuj jezik, umetnostna vzgoja, samoupravljanje s temelji marksizma, zgodovina, geografija, matematika, fizika, kemija, biologija, proizvodno tehnični pouk, obramba in zaščita ter telesna vzgoja. Skupna, za vse obvezna osnova mora zagotoviti vsem, ki nadaljujejo izobraževanje po osnovni šoli, enako vzgojnoizobrazbeno raven ne glede na bodoči poklic (pri sedanjem sistemu bi rekli, da mora biti enaka za vse učence sedanjih srednjih šol). Namen te skupne osnove pa je tudi, da se njena raven v primeri s sedanjo na splošno dvigne (kar velja zlasti za sedanje poklicne šole), da bodo imeli naši delovni ljudje širšo splošno osnovo za poklic in za izpolnjevanje samoupravnih nalog. Predlog predvideva, da bosta vsebina in globina skupnega, za vse obveznega dela vzgojnoizobraževalne vsebine zastavljena tako, da bosta omogočala hitrejši napredek pri osvajanju poklicnih znanj v drugem delu usmerjenega izobraževanja.

Ker mora vključevati vsako izobraževanje po osnovni šoli hkrati tudi že pripravo, usmeritev in nato izobraževanje za sam poklic, vsebuje predlog že v prvem, začetnem dveletnem delu usmerjenega izobraževanja poleg navedene skupne in obvezne vzgojnoizobraževalne osnove tudi že določeno usmerjanje, to je prve začetke poklicne usmeritve. Te usmeritve so: proizvodno tehnična, naravoslovno matematična, jezikovna, družbeno ekonomska, umetnostna, so pa možne še kombinacije le-teh. Torej bo po predlogu bodočega usmerjenega izobraževanja moral učenec glede na svoje želje in sposobnosti obvezno razširiti določeno področje skupne vzgojnoizobraževalne osnove, pri čemer bo lahko izbiral med navedenimi usmeritvami. Učni načrti za ta obvezni izbirni del bodo že temeljili na profilih poklicev.

V prvih dveh letih usmerjenega izobraževanja bo po predlogu tako 70 odstotkov učnih ur namenjenih za skupno, za vse enako vzgojnoizobraževalno osnovo, 30 odstotkov učnih ur pa za usmeritev, ki vodi v bodoči poklic. Vendar ta odnos ne bo enak v obeh šolskih letih: v prvem šolskem letu je daleč največ časa namenjenega za skupno vzgojnoizobraževalno osnovo in le nekaj učnih ur za obvezno, a izbirno usmeritev, v drugem šolskem letu pa že več kot polovico šolskih ur za izbirno usmeritev in manj za skupno vzgojnoizobraževalno osnovo. Predlog predvideva, da bo možno, da se za nekatere poklice ozkega profila lahko učenec usposobi že v prvih dveh letih usmerjenega izobraževanja, če si izbere v okviru 30-odstotnega učnega časa tako poklicno usmeritev. Za večino poklicev pa bo ta čas priprava za drugi del usmerjenega izobraževanja po prvih dveh šolskih letih, ki bo namenjen predvsem izučitvi poklica. Zato predlog tudi poimenuje drugi del usmerjenega izobraževanja kot čas končnih programskih poklicnih usmeritev.

ZNAČILNOSTI DRUGEGA DELA USMERJENEGA IZOBRAŽEVANJA

Iz prvega, dveletnega dela usmerjenega izobraževanja izhaja po predlogu drugi del, ki bo zelo razvejan, a elastično zasnovan tako glede vsebine, trajanja in organizacije izobraževanja. To zaradi tega, ker se bo izobraževanje nadaljevalo pač tako kot to zahtevajo različni poklici in da se zagotovi možnost za nadaljnje izobraževanje. Predlog še ne navaja časa, vsebine in organizacije izobraževanja za razne poklice, ker bo moralo svoje povedati gospodarstvo in družbene dejavnosti, ki poznajo profile poklicev. Na poklicnih profilih bo namreč temeljilo bodoče usmerjeno izobraževanje, in sicer od poklicev, ki jih izobražujejo sedanje poklicne šole, pa do tistih, ki jih daje univerza.

Prvi in drugi del usmerjenega izobraževanja bosta med seboj organsko povezana. Omenili smo že, da bo temeljilo usmerjanje v prvem, dveletnem delu usmerjenega izobraževanja prav tako na poklicnih profilih in da bo skupna vzgojnoizobraževalna osnova omogočala hitrejše osvajanje poklicnih znanj v drugem delu usmerjenega izobraževanja. Omeniti je še treba, da se bo učenec po predlogu poglobljeno lotil učenja svojega poklica leto dni kasneje kot sedaj, za poklic se bo odločil po prvem šolskem letu prvega dela usmerjenega izobraževanja, v zrelejši dobi. Vse to so vezi, ki povezujejo prvi in drugi del usmerjenega izobraževanja in ki bodo določale tudi sistematično povezavo učne snovi med njima.

Učni načrti za drugi del usmerjenega izobraževanja bodo sestavljeni z vidika temeljne usmeritve-stroke, ki združuje sorodne profile poklicev (npr. kovinarska, gradbena, zdravstvena itd.), in z vidika konkretnih zahtev posameznega poklica (npr. pri kovinarjih strojnega ključavničarja, strojnega tehnika, strojnega inženirja itd.). Poleg tega pa bo še vedno manjši del časa namenjen za splošno učno vsebino ne glede na stroko in poklic.

Predlog imenuje programe teh treh področij v drugem delu usmerjenega izobraževanja takole:

— skupni programi (ne glede na poklic, obsegali bodo najmanj časa, ker bo podana obvezna skupna osnova že v prvem delu usmerjenega izobraževanja, vsebovali pa bodo v tem drugem delu usmerjenega izobraževanja le še poglabljanje marksistične samoupravne vzgoje, kulturo materinščine, telesno vzgojo ter spoznavanje sodobne proizvodnje in organizacije dela),

— skupni specialni programi (znanja iz določene stroke, npr. kovinarske ali iz sorodnih poklicev kot temelj za konkretna poklicna znanja),

— specialni programi (konkretna izobrazbena vsebina za določen poklic, ki izhaja iz skupnih znanj stroke, tj. iz skupnih specialnih programov).

Medtem ko bo pouk v prvem delu usmerjenega izobraževanja po predlogu organiziran v glavnem podobno kot danes v okviru posameznih razredov oziroma oddelkov in bo za vsak predmet določen en sam učni načrt, pa bo v drugem delu usmerjenega izobraževanja zelo različen. Učni načrti bodo sestavljeni na več ravneh zahtevnosti. Tako bo za določen predmet obstajalo več različno zahtevnih učnih načrtov. Zaradi tega se bo tudi organizacija pouka podrejala tem različno zahtevnim in časovno različno obsežnim učnim načrtom. V sedanjem vzgojnoizobraževalnem sistemu je bilo važno, če je nekdo uspešno dokončal določen razred in si s tem pridobil vstop v poklic ali možnost za nadaljnje šolanje. V bodoče pa bo za priznanje usposobljenosti za poklic ali za nadaljnje izobraževanje pomembno, katere učne programe končnih usmeritev bo nekdo uspešno osvojil. Predlog predvideva, da se bodo lahko tako mladina kot odrasli odločali za tiste programe (in s tem tiste poklice), ki ustrezajo njihovim nagnjenjem, interesom in sposobnostim. Tak elastičen sistem bo zmanjševal in postopno odpravil neuspešnost pri šolanju — osip in omogočal delovnim ljudem razvoj — prehod v nadaljnje izobraževanje. Tako zasnovano programiranje in izvajanje izobraževanja bo namreč odpravljalo toge pregrade med sedanjim srednjim, višjim in visokim šolstvom.

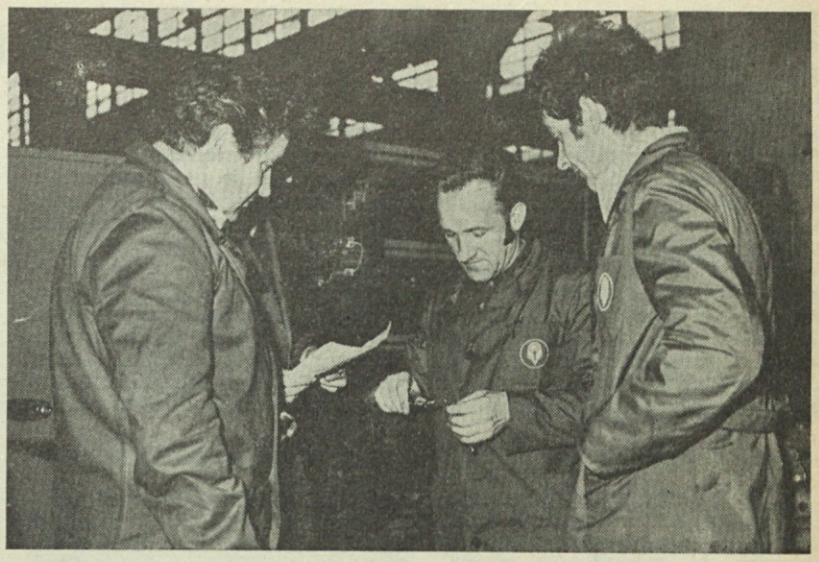

Strokovni posvet

Predlog še ne navaja različnih usmeritev, predmetnikov, programov in s tem v zvezi časa izobraževanja za različne končne usmeritve ter tudi ne možnih prehodov v nadaljnje izobraževanje. Kot smo že navedli, bo to delo opravljeno v sodelovanju z gospodarstvom in družbenimi dejavnostmi, ki najbolj poznajo zahteve poklicev. Če k temu dodamo še to, da bodo vzgojnoizobraževalne organizacije tudi uresničevale konkretno izobraževalno vsebino za določen poklic v tesnem sodelovanju z delovnimi organizacijami v gospodarstvu in v družbenih dejavnostih, vidimo, da bo združeno delo ne le sooblikovalo nov vzgojnoizobraževalni sistem in njegovo vsebino, ampak bo sodelovalo tudi pri izvajanju izobraževanja.

Predlog ne navaja načine, kako se bodo zaposleni vključevali v izobraževanje ob delu. Tudi za to izobraževanje je treba najti skupne rešitve v tesni povezavi z gospodarstvom in družbenimi dejavnostmi. Jasno pa je to, da izobraževanja ob delu ne bo mogoče ločiti iz celotnega vzgojnoizobraževalnega sistema bodočega usmerjenega izobraževanja, ampak bo njegov enakovredni, sestavni del. — H. P.

(Nadaljevanje prihodnjič)

KAJ JE SAMOZAŠČITA

(Nadaljevanje s 1. str.)

veza za vse podpisnike, ki bi do konca leta 1975 morali skleniti sporazum o družbeni zaščiti ter v statutu delovne organizacije in posameznih TOZD ter v samoupravnih aktih jasno opredelili njen pomen in vlogo. Delavski svet delovne organizacije in sveti pri TOZD bi morali imenovati posebne komisije za družbeno samozaščito, katere morajo imeti svoj program dela ter kot nosilci družbene samozaščite zagotavljati, da se določila družbene samozaščite iz dogovora in sporazuma tudi uresničujejo. Na nivoju podjetja pa bi bilo potrebno ustanoviti koordinacijsko telo za družbeno samozaščito ki bi povezovalo vse dejavnike oziroma komisije v OZD. V družbeno-političnih organizacijah se morajo pri osnovnih organizacijah stanoviti posebne komisije, ki imajo lahko dvojno vlogo: delovanje pri družbeni samozaščiti ter splošnem ljudskem odporu, vendar morajo biti programi dela ločeni. Koordinacijsko telo na nivoju OZD se bo moralo pri svojem delu povezovati še s skupščino občine, krajevno skupnostjo ter organi javne varnosti.

Za določena področja delovanja družbene samozaščite na nivoju OZD oziroma TOZD bo potrebno pripraviti ustrezne organizacijske predpise in samoupravne akte. Iluzorno pa je misliti, da bomo družbeno samozaščito uredili že s tem, ko bo ustrezno določena s predpisi in z ustanovitvijo ustreznih komisij, če je ne bomo izvajali vsi v delovni organizaciji, saj je dejanski nosilec družbene samozaščite naš delovni človek in občan.

Naloge članov našega kolektiva pri družbeni samozaščiti

V okviru družbene samozaščite imamo široko področje dela:

— Varovati moramo ustavne samoupravne ter socialne pravice delavcev in občanov,
— zavarovati družbeno in osebno premoženje, širiti požarno in prometno varnost,
— zaščititi delovna mesta, ki so zanimiva za tuje obveščevalne službe,
— krepiti družbeno kontrolo in odgovornost posameznikov ter samoupravnih organov pri izvajanju družbene samozaščite pri poslovanju s tujimi strankami ter odgovornost vodilnih delavcev,
— biti moramo bolj pozorni pri sprejemanju novih delavcev, predvsem na odgovorna delovna mesta,
— bolj zavarovati poslovno tajnost, proizvodno tehnologijo itd.,
— boriti se proti kriminalu, podkupovanju, korupciji, goljufijam, zlorabam službenega položaja, simulantom, poneverbam itd.,
— boriti se proti širjenju neresnice in ustvarjanju panike, sabotažam, neresnemu delu ter namernemu zmanjševanju produktivnosti, povečanju izmečka, nesmotrnemu trošenju družbenih sredstev ali njihovemu prilaščanju,
— in učinkovito nastopati proti sovražni propagandi ter psihološkemu delovanju.
— Vodstveni delavci morajo biti odgovorni za ustrezno politično stanje v delovnih skupnostih.

Naštel sem samo nekatera področja delovanja družbene samozaščite, ki pa so lahko tudi specifična za posamezne organizacije. Družbena samozaščita se mora vgrajevati v vse strukture našega družbenega, političnega ter ekonomskega življenja in biti stalno prisotna pri vsakem delovnem človeku in občanu.

Štefan Trop

Livarska razstava

V ročni delavnici ICL je bila okrog novega leta razstava livarske stroke. V prvem delu je bil prikazan program tehnologije obdelave in ulivanja, ki ga morajo spoznati vsi učenci kovinarji, ki obiskujejo ICL. V drugem delu razstave je učitelj praktičnega pouka livarske stroke Bojan Štine pokazal, kaj se da narediti v tej stroki z veliko mero vztrajnosti in ljubeznijo do poklica. Razstavljeni so bili zelo lepi primerki umetniškega ulivanja. Naj o tem delu razstave spregovori kar knjiga vtisov:

Vse priznanje tovarišu Štinetu za uspel didaktični in estetsko umetniški del razstave in za trud, ki ga je vložil v delo...

Razstava nam zagotavlja, da bodočim livarjem posvečajo veliko pozornost. Še posebno pomemben je ta način izobraževanja za tiste, ki se želijo priučiti za livarje...

Ni presenetljivo, da sem na razstavi lahko videl toliko lepih stvari. Presenetljivo je, da ob vsem tem bogastvu ulitkov, ne najdemo dovolj enakovrednih naslednikov. S takim delom in načinom prikazovanja livarstva bomo med mladimi povečali zanimanje za ta težki, a lepi poklic...

Najlepši »eksponat« ni razstavljen, ga pa ves čas čutimo; to je veselje do dela in poklica...

Razstavljalec ni samo mojster livarske stroke, je tudi livar-umetnik...

Veliko truda in prizadevanja je rodilo zares lep uspeh...

Razstava bi morala biti dostopna tudi širši javnosti...

Razstava je bila prirejena za kolektiv šole TOZD ICL. Poleg teh so si razstavo ogledali še nekateri člani delovne organizacije, predvsem iz metalurških obratov.

E. L.

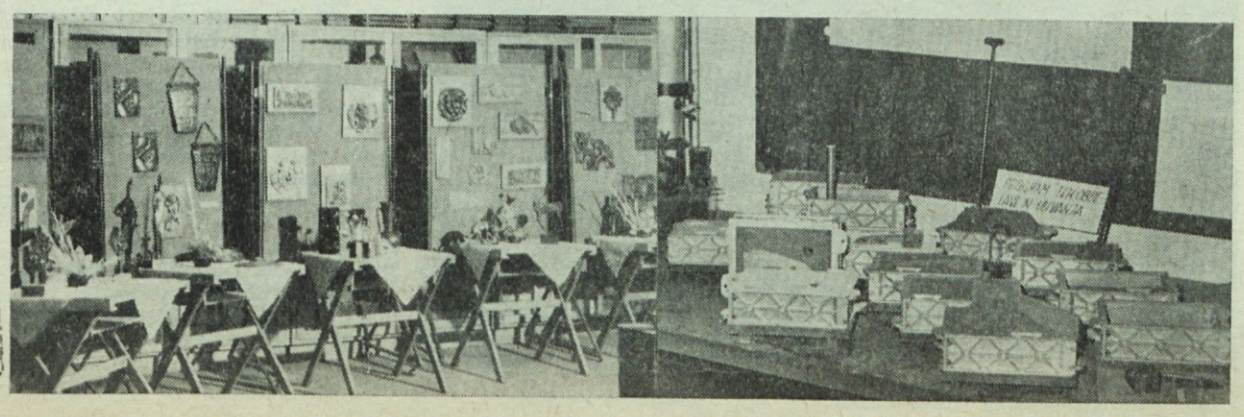

NC - TEHNOLOGIJA

Produktivnost slovenske kovinsko-predelovalne in elektro industrije je v primerjavi s produktivnostjo v visoko razvitih industrijskih državah v poprečju precej nižja. Kot taka se naša industrija pojavlja na domačih in tujih tržiščih v hudi konkurenci z industrijskimi velikani, ki razpolagajo z visoko razvito tehnologijo in s tem tudi visoko produktivnostjo. Naš industrijski delavec mora to tehnološko vrzel plačevati posredno z razmeroma nizkimi osebnimi dohodki oziroma majhno stimulacijo za svoje kvalitetno delo, industrija pa je komaj sposobna za večjo tehnološko ekspanzijo. Gospodarska moč se bo bistveno okrepila s hitrejšim prodorom novih obdelovalnih tehnologij, integriranih obdelovalnih sistemov, z računalniškim krmiljenjem proizvodnje, največjo možno avtomatizacijo in z novimi organizacijskimi prijemi v proizvodnih sistemih.

RAZISKOVALNA NALOGA

Da bi v slovensko industrijo kar najbolj strokovno in s čim manjšimi napori uvedli NC-tehnologijo, tj. tehnologijo z numeričnim krmiljenjem strojev, so se na Fakulteti za strojništvo v Ljubljani odločili v tesni povezavi z industrijo izdelati razvojno raziskovalno nalogo z naslovom: »Uvajanje NC tehnologije v slovensko industrijo in avtomatizacija proizvodnje z malimi digitalnimi računalniki«.

Naloga ima tak program:

1. Pilotna študija in realizacija NC-centra na Fakulteti za strojništvo

— Študija o stanju tehnike na področju razvoja in uporabnosti ter ekonomike NC in CNC-obdelovalnih strojev in sistemov za našo industrijo. Zbirali in analizirali bodo odgovarjajočo tehnično dokumentacijo, ki bo služila podjetjem pri odločitvah za nabavo NC-sistemov.

— S postavitvijo primerne moderne tehnološke opreme in organizacijo NC-centra bodo dane možnosti za razreševanje najvažnejših problemov, ki nastajajo ob uvajanju NC-tehnologije v industrijo, kot so: izobraževanje industrijskih kadrov, planiranje proizvodnje, tehnološka priprava dela, programiranje, organizacija in uporaba tehnološke banke podatkov, koncipiranje sistema prednastavljenih orodij in upravljanje z NC-stroji. Posebno pomembno pa bo, da se bodo v NC-centru obdelovali deli iz tovarne in to po možnosti z delavci, ki bodo kasneje upravljali NC-sisteme v tovarnah.

2. Raziskava na programskih sistemih za računalniško in ročno programiranje NC-storitev:

Odločilnega pomena pri tem je izbira programskega jezika, ki služi pri programiranju geometričnih in tehnoloških informacij na nek nosilec informacij. Za naš razvoj je zelo pomembno, da se v Sloveniji odločimo za enoten programski sistem, ki se bo potem enotno uporabljal v vseh tovarnah.

3. Raziskave sistemov prednastavljenih orodij

4. Razvoj tehnološke banke podatkov za obdelovalne procese in njihovo optimiranje

NC tehnologija v proizvodnji zahteva povsem dodelane datoteke o parametrih tehnoloških procesov. Tako zbrani parametri bodo v vsakem trenutku dostopni tehnologu planerju oz. programerju, da jih lahko takoj uporabi v procesu planiranja in terminiranja ter tako močno zviša stopnjo izkoristka NC-strojev. S tem v zvezi je uspelo Fakulteti za strojništvo postati član mednarodnega združenja za zbiranje tehnoloških podatkov.

5. Prenos NC-tehnologije v industrijo preko izobraževanja delavcev

Vzporedno z raziskovalnim in razvojnim delom po zgornjih točkah bo potekal tudi prenos NC-tehnologije v industrijo preko izobraževanja delavcev in neposredne proizvodnje, razvojnih tehnoloških oddelkov in vodilnega tehničnega kadra. Izobraževali se bodo na tečajih za programiranje, pri tehnološki pripravi dela in upravljanju z NC-stroji ter na seminarjih za organizacijo NC-tehnologije, za upravljanje z banko tehnoloških podatkov, o razvojnih tendencah v svetu, ekonomskih vprašanjih itd.

SODELOVANJE INDUSTRIJE

Raziskovalna naloga bo trajala 5 let, stroški se bodo razdelili med Fakulteto, sklad Borisa Kidriča in posamezne tovarne. Slednje bodo svoj delež izkoristile ob uporabi uslug pri Fakulteti v smislu obdelave obdelancev na NC-centrih ter z izobraževanjem delavcev.

Raziskovalna naloga z enakimi cilji pa poteka tudi v mariborskem industrijskem bazenu, katere nosilec je Visoka tehniška šola v Mariboru.

Sodelujoča podjetja imajo pravico in dolžnost neposredno sodelovati v strokovnem svetu, ki bo imel naslednje naloge:

— razvoj politike dela NC-centra na Fakulteti,

— obravnavanje bodočih investicij za razširitev centrov pri Fakulteti v Ljubljani in VTŠ Maribor,

— svetovanje ob bodočih investicijah v industriji,

— določal bo program dela na strokovnem in znanstveno raziskovalnem področju in zasledoval izvajanje dela,

— vodil bo finančno politiko, določal bo cene storitev,

— iskal bo možnosti za nadaljnje razširjanje in razvoj centra ter podsistemov v industriji,

— iskal bo korelacije z drugimi razvojnimi nalogami v okviru projekta »Obdelovalni sistemi in proizvodna kibernetika«, kot so razvoj klasifikacijskih sistemov, razvoj grupne tehnologije, formiranje tehnološke banke podatkov, mikrofilm itd.

Moderna tehnologija in avtomatizacija naših proizvodnih sistemov zahteva povezovanje Univerze z industrijo in združevanje naporov za dosego teh ciljev. Zato pozdravljamo tak način sodelovanja in prepričani smo, da bomo s tem uspeli doseči višjo tehnološko raven v čim krajšem času in z maksimalnim ekonomskim učinkom. S praktičnim delom študentov na NC-centru se bodo vzgajali mladi inženirji, ki bodo to sorazmerno novo vejo tehnologije dobro poznali in jo smelo uvajali v industrijo.

dipl. inž.
mag. Boris Smirnov

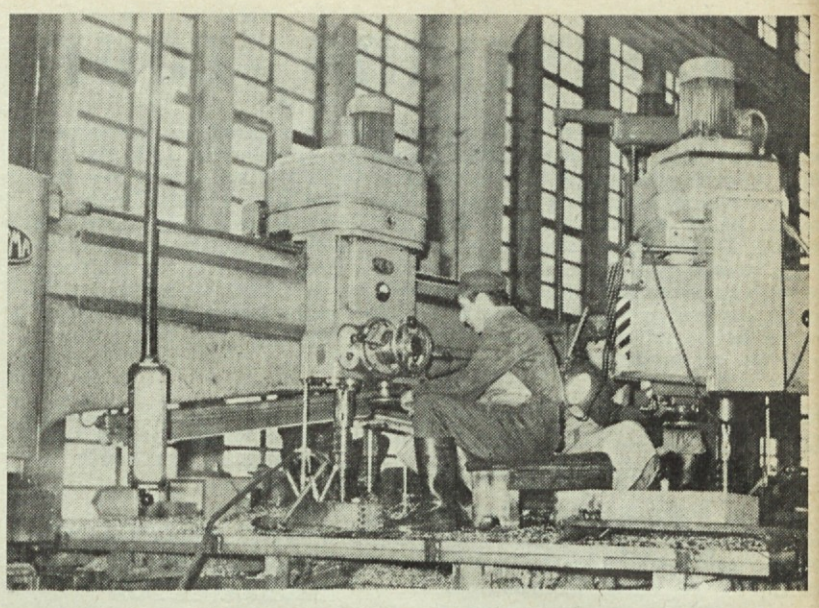

ZANIMIVOST IZ PROIZVODNJE

10. decembra so v mehanski obdelavi pričeli vrtati cevna dna in oporne stene za kondenzator TE Šoštanj. S skrbno pripravo dela in sodelovanja vseh faz v proizvodnem procesu — od IRRP — črpalne naprave, planske operative, orodjarne, izvajalcev v mehanski obdelavi, TOZD PI pločevinarne in nabavnega sektorja, ter TOZD IVET bo delo končano v pogodbenem roku. Za ilustracijo lahko povemo, da so včasih klasično zarisovali cevna dna za kondenzator TE Šoštanj III približno 3 tedne, sedaj pa s pomočjo koordinat in segmentne šablone samo štiri dni!

V dveh mesecih bo ekipa devetih obdelovalcev zavrtala 76.000 izvrtin. Delajo s tremi stroji in neprekinjeno tudi ob sobotah in nedeljah. Če bi vse izvrtine postavili v vrsto eno poleg druge, bi bila dolga 4 km in 200 m, teža izvrtanega materiala pa znaša 14.000 kg.

Maks Kričej

Površinska zaščita

V zadnjih dveh letih smo opravili veliko raziskav na področju površinske zaščite, ki so bile nujno potrebne zaradi uvajanja sodobnih, boljših in zdržljivejših zaščitnih premazov. Pri teh raziskavah smo odkrili prenekatere pomanjkljivosti, ki ne zadevajo samo OZD, temveč vsako TOZD posebej. Naj jih nekaj navedemo:

BREZBRIŽNOST DO ZAŠČITENIH POVRŠIN se kaže npr. v obdelovalnici. Pri strojni obdelavi zvarjencev, ki so bili že zaščiteni z osnovnim premazom, ostanejo v njihovih prekatih ostružki in ne izpadejo niti pri transportu na zunanje skladišče. Ostružki, ki so ostali skriti (namenoma ali iz malomarnosti) v prekatih zvarjenca ali ulitka, prično pod vplivom vlage v zraku, dežja, onesnaženega zraka in drugega kmalu močno rjaveti. Rja prežre osnovni premaz v 7 do 12 dneh. Korozija se širi v globino osnovnega materiala pod osnovnim premazom, ki se prične luščiti in kmalu tudi odpadati. Na tako površino ne smemo nanašati novega premaza, ker bi se luščil že po nekaj tednih. Treba je vso osnovno barvo odstraniti s peskanjem, ponovno nanesti osnovni premaz in za tem šele pokrivnega.

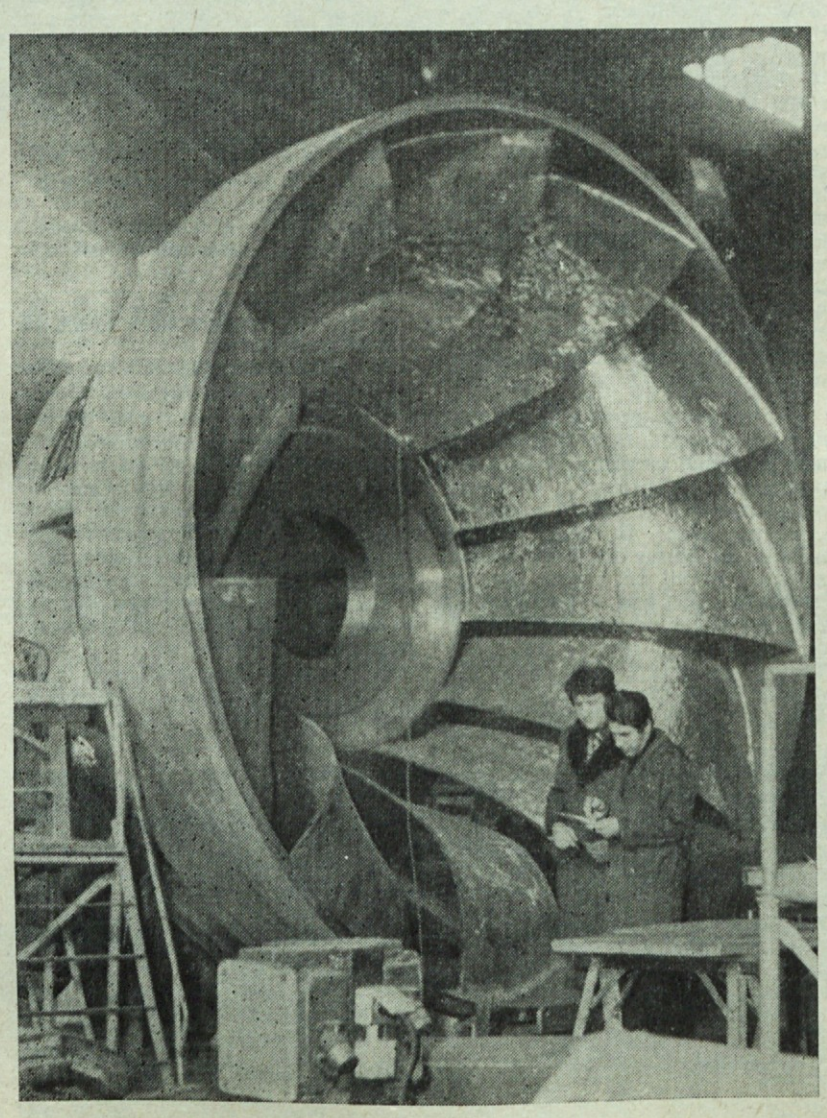

Gonilnik za HE OHAO-A

NA ZUNANJIH SKLADIŠČIH

Drugi kričeč primer je odlaganje zvarjencev in ulitkov na zunanjih skladiščih.

Zvarjence pripeljejo iz kooperacije ali strojne obdelave na zunanja skladišča in odložijo tako, da se kljub opozorilom nabira v njihovih prekatih (med rebri, v stojinah, žlebovih itd.) deževnica, ki v dobrih dveh tednih prične najedati osnovni premaz, posebno še, če je ta tenak (izpod 30 mikronov). Deževnica v nekaj dneh, posebno pozimi, vsrka iz zraka prah, SO_2 in drugo nesnago s sajami vred in postane prava — čeprav slaba — akumulatorska kislina, ki najeda še tako dobre osnovne premaze. Premaz doživi isto usodo, kot v prej opisanem primeru. Strošek ponovnega čiščenja in peskanja ter barvanja takih površin je znatno večji, ker je čiščenje takih površin vezano še na razna dodatna dela kot npr. pranje in razmaščenje pred peskanjem in podobno. Z malo dobre volje bi lahko prihranili marsikateri dinar, če ne bi bili tako brezbrižni in površni.

SLAB ODNOS DO DELA DRUGIH

Velike težave nam povzroča tudi odnos nekaterih delavcev do teh, ki opravljajo površinsko zaščito in se trudijo, da bi bili izdelki ne samo lični, temveč tudi kvalitetni. Dogaja se namreč tole: ko je površinska zaščita na nekem objektu že končana in barva še sveža, prične nekdo v neposredni bližini nekaj brusiti, kovinski obruski in delci brusilnega koluta pa letijo z vso nesnago vred na svež premaz in se primejo na njegovi površini. Raziskave so pokazale, da prav ti kovinski obruski zarjavijo že po enem dnevu. Rjavijo vedno bolj in bolj, rja pri tem nažira tudi osnovni premaz. Po približno treh tednih se na površini pojavijo goste, komaj vidne rjave vbokline, ki se pod vplivom vlage vedno bolj večajo. Po enem mesecu in pol nastanejo prave rjaste krtine, ki luščijo osnovni premaz. Rja prodira tudi globoko v osnovni material in če tako površino peskamo, lahko vidimo v pločevini tudi do 2 mm globoke zajede. Zaradi neodgovornega ravnanja brusilca, ki ni poskrbel za zaščito svežega premaza s primernim zaslonom, se je uničil zaščitni premaz, ki ga je treba, seveda z dodatnimi stroški, nadomestiti.

POMEMBNA JE ZAŠČITA OBJEKTA

Četrti kričeč primer neodgovornega ravnanja vidimo pri vsakodnevnem delu naših monterjev v tovarni. Kljub prizadevanju izvajalcev površinske zaščite, ki se posebno v zadnjem času trudijo, da bi kvalitetno zaščitili material in izdelke, monterji brezobzirno uničujejo osnovne premaze z varjenjem, brušenjem, tolčenjem in podobno in nihče potem ne poskrbi za poškodbe. Monterji se celo jezijo, če izvajalec površinske zaščite ročno čisti poškodovane površine s ščetko, kar je zamudno in drago delo. Dogaja se, da prav v montaži priganjajo izvajalce površinske zaščite, naj hitijo z delom, ker je izdelek treba takoj odpremiti, ker vagoni

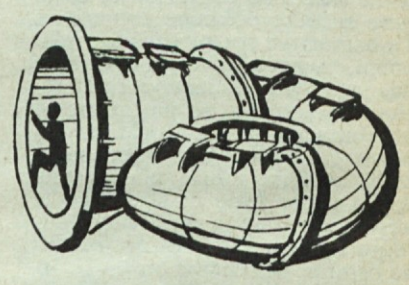

že čakajo za transport. Površinsko zaščito potem izvedejo pod nenehnim psihičnim pritiskom, zaradi česar neenakomerno nanosijo zaščitni sloj premaza, časa za sušenje tudi manjka in niso redki primeri, ko nalagamo na vagone dobesedno sveže pobarvane kose. V takih primerih so premazi odrgnjeni, pohojeni itd., in potem se ne smemo čuditi reklamacijam naročnika. Spet imamo stroške s popravili, predvsem pa trpi ugled tovarne.

Našteli bi lahko še več takih primerov, ki se pogosto dogajajo in z nepotrebnimi dodatnimi stroški škodujejo celotni organizaciji. Resda imamo velike težave pri izvajanju površinske zaščite, ker nimamo primerno urejene barvarne, ki je pogoj za kvalitetne premaze.

Uvajanje sodobnih zaščitnih sredstev zahteva ne samo od izvajalcev zaščite, temveč od nas vseh več pozornosti in razumevanja za delo.

Tehnolog konzultant
Vinko Kabaj

TUDI V CAR...

Tudi v Centralnoafriški republiki se bodo vrtele litostrojske turbine...

Politično zemljepisno stanje Afrike se je v zadnjih desetletjih zelo spreminjalo. To sem spoznal že pred mojim odhodom, kajti s starimi zemljevidi in leksikoni si nisem mogel kaj pomagati. Iskal sem namreč mesto Boali v Centralnoafriški republiki, kjer Energoprojekt iz Beograda gradi hidroelektrarno. Ker pa je to stvar današnjosti, z njo ni kdorkoli na tekočem. Še tudi potem, ko sem moj cilj posplošil na glavno mesto Bangui, ni šlo brez težav. Od marsikoga sem dobil odgovor: »Nikoli slišal! Kje pa je to?« Mene to ni preplašilo in srečno sem prispel tako v Bangui, kakor tudi v Boali, kjer Litostrojčana Franc Žagar in Marjan Pihler še z nekaj domačini že nekaj mesecev montirata dve Francisovi turbini.

Centralnoafriška republika leži v osrčju Afrike, severno od ekvatorja, med peto in deseto stopinjo zemljepisne širine. Meri okrog 623 tisoč kvadratnih kilometrov in ima po cenitvi okrog 1,800.000 prebivalcev. Obkroža jo kar pet držav: Sudan, Čad, Kamerun, Kongo in Zaire. Morda nekaj primerjav z Jugoslavijo. Je 2,4-krat večja od nje, ima pa dvanajstkrat manj prebivalcev. Gostota prebivalstva v Jugoslaviji znaša 83 prebivalcev na kvadratni kilometer, v Centralnoafriški republiki le tri! Še bolj značilna je primerjava s Slovenijo. Centralnoafriška republika in Slovenija imata približno enako število prebivalcev, le da je prva tridesetkrat večja od Slovenije.

Litostrojska montažna skupina: Franc Žagar, Marjan Pihler in sodelavci

Večina ljudi se preživlja s kmetijstvom, kar je razumeti tako, da žive od tistega, kar jim nudi zemlja in do česar se pride na najenostavnejši način. Od pomembnejših pridelkov naj omenim le bombaž in kavo, od ostalih gospodarskih dejavnosti pa še gozdarstvo, živinorejo in rudnike diamantov. Temu primerno se razvija tudi industrija, predvsem živilska in tekstilna. Človek ima občutek, da je vse nekako na začetku nastajanja.

Pred nedavnim sem v Ljubljani med radijskimi poročili slišal vest, da so izvedenci OZN uvrstili Centralnoafriško republiko na tretje mesto izmed najrevnejših držav na svetu. Četudi je ta opredelitev morda resnična, je vsekakor krivična. Objektivnejša razporeditev bi bila po merilu razvitosti. Centralnoafriška republika je resnično dokaj nerazvita, nikakor pa ni revna. Sedanja revščina je le posledica nerazvitosti. Njeno bogastvo pa je vsebovano v naravi in dela čakajočih ljudeh. Potrebni so le nesebične pomoči razvitejših narodov.

Centralnoafriška republika je del bivše Francoske ekvatorialne Afrike. Osamosvojila se je leta 1960, ko je postala samostojna republika. Zato je francoščina tudi še danes povsem prisotna. Domačini pa govore jezik sango. Malo za šalo, malo zares — ne bodite presenečeni, če boste srečali domačina, ki bo govoril slovensko ali enega od jugoslovanskih jezikov. Nekatera jugoslovanska podjetja so postala pravi pojem v Centralnoafriški republiki, predvsem Energoprojekt in Slovenijales.

Jugoslovanski potni list je dobra propustnica. Če ne bi bilo formularjev z vsemi mogočimi rubrikami, ki mi jih je ljubeznivo izpolnil policijski uradnik, bi se dobesedno sprehodil skozi sanitarno, policijsko in carinsko kontrolo na letališču v Banguiju. V petnajstih minutah sem se že znašel v avli letališke zgradbe na drugi strani meje. Bil sem že drugi dan na poti, brez spanja in brez prave hrane in temu primerno utrujen. Svoje pa je prispevala tudi vročina 29 stopinj ter 90 odstotna vlaga. To je bila prava naravna parna kopel. Še vedno pa me je mučilo vprašanje, kako priti do »naših«. Kako in kod dalje?

Zato sem se upajoče namenil v poštni urad. In res sem v tamkajšnjem telefonskem imeniku našel tudi Energoprojekt. Celo zveza z njim je bila takojšnja. Čez pol ure pa sem bil že pri njih v pisarni v Bangui-ju. Popil sem mnogo tekočine (kave) in morala je bila spet na višini, tako da sem še isti dan odpotoval proti Boaliju. Na poti proti Boaliju nisem videl nič posebnega. Zveza je možna le z avtomobilom. Asfalta v Bangui-ju je kmalu zmanjkalo in kmalu smo se znašli na pravem zemeljskem koloseku, ki pa je vseeno toliko širok, da omogoča tudi tovorni transport. Ob lepem vremenu postaneš prilično prašen, ob deževnem vremenu pa blaten. Druge možnosti ni. Levo in desno od ceste je neobljudeno porasla pokrajina. Kaj vse se tam skriva, lahko le ugibaš. Tujcem pa sploh priporočajo, da ne pasejo preveč svoje radovednosti. Tu in tam je ob cesti teren očiščen ter postavljenih nekaj značilnih afriških kolib, okroglih s stožčasto streho, ali pa pravokotnih z dvokapnico, vse iz razpoložljivega materiala — lesa, bičja in blata. Toda to ni pravilo, kajti naletiš tudi na moderne zgradbe, ki ravno zaradi svoje modernosti ne spadajo v tisto okolje. Po eni uri vožnje sem prispel v Boali.

Naselje naših je skupina prijetnih zidanih hišic, ki so jih Francozi postavili, ko so tam zgradili tekstilno tovarno in manjšo hidroelektrarno Boali I. V naselju je tudi posebna menza in ambulanta. Med štirimi stenami, posebno če je soba opremljena s klimatsko napravo, se počutiš kot doma. Čim pa zapustiš zgradbo, se takoj znajdeš v afriškem okolju. Najbolj nevarna je pitna voda, ki jo morajo za mehkužne Evropejce posebej pripravljati.

Hidroelektrarno Boali II. gradijo izključno jugoslovanska podjetja. Danes je hidroelektrarna tik pred zagonom. Za začetek pa pravijo, da je bil težak. Razen neukročene reke ni bilo ničesar na razpolago.

In ko se bodo zavrtele turbine in bo stekel po daljnovodu električni tok, bo Centralnoafriška republika spet za korak manj nerazvita, peščica postavnih domačih fantov pa je že pred leti zavrgla univerzalno afriško orodje (in orožje) — mačeto in ga zamenjala s pravim monterskim orodjem ter se preimenovala iz nič v prave monterje in električarje, ki bodo upravljali hidrocentralo. Želimo jim mnogo uspehov.

V. N.

Srečanje z domačinom. V ozadju slapovi, ki hrumijo v bližini hidroelektrarne

Samotni monterji nad reko Pivo

Po mnogih postankih smo se končno le pripeljali na sarajevsko železniško postajo. Za vožnjo z brzim vlakom od Ljubljane do Sarajeva smo potrebovali polnih trinajst ur. Z očesom, vajenim opazovanja, smo hitro ugotovili, da je poslopje železniške postaje eno izmed najlepših v Jugoslaviji.

Toda za ogledovanje ni časa, zato se med množico prerinemo do taksistov. Tu ni nobenega reda; pravilo — kdor prej pride, prej melje — ne velja, temveč iznajdljivost ali močnejši komolci. S taksijem smo se nato odpeljali do postaje ozkotirne železnice in čakali na dokaj hladnem zraku na prihod vlaka. Ta nas je od Sarajeva do Foče vozil nič manj kot štiri ure in pol. Njegova pot ni ravna, temveč se vije skozi globoke soteske in mnoge krajše ali daljše predore. Na končni postaji Foča nas je že čakal voznik sodobnejšega vozila »Lada« in vodja naše skupine graditeljev tovariš Vidrih. Nekaj časa smo se vozili po dokaj ozki, vendar asfaltirani cesti vedno više in više. Asfaltirana cesta se je kmalu spremenila v gorsko makadamsko cesto, ki nas je vodila visoko nad Drino. Videli smo tudi mejo med Bosno in Črno goro. Kamenje na cesti in mnogi ozki prehodi so nas opozarjali, da tu ni cestarjev, ki bi vzdrževali cesto, ampak se moraš pri vožnji pač znajti, kakor veš in znaš.

Vozilo je strmine dokaj lahko premagovalo, mi pa smo v mraku opazovali tok reke pod nami in premišljali, ali bomo prišli srečno na cilj. Naselje delavcev, ki gradijo HE Mratinje, je nastalo visoko nad strugo reke Pive v njenem razširjenem rokavu. Še višje nad tem naseljem pa živijo v zaselku prebivalci tega kraja, ki so vsi, razen enega, bili v času NOV proti naši revoluciji. Skozi ta zaselek so se v času V. sovražne ofenzive pomikale tudi partizanske kolone čez vrhove proti Vučevu.

Naši delavci, seveda v številnih izmenah, živijo v tem naselju barak že od leta 1970. Njihov delovni dan traja od 6. do 18. ure. Zjutraj se odpeljejo v 8 km oddaljeno centralo, kjer opravljajo razna dela. Opoldne imajo uro in pol časa za kosilo v naselju, nato pa zopet nadaljujejo delo do 18. ure.

Kaj pa delajo v prostem času? V poletnih mesecih se lahko posvetijo edino planinarjenju in ribolovu, v prehodnem in zimskem obdobju pa odpove tudi to dvoje.

Ko sem opazoval te delavce, se mi je zdelo, da so imeli zvečer vedno drugačen, morda bolj žalosten izraz na obrazu.

Tu predstavljajo naš kolektiv, mi pa jim premalo nudimo, oziroma smo skoraj pozabili nanje. Tudi sindikat bi moral v takih primerih odigrati svojo vlogo. Kaj naj dela mlad strokovnjak ob dolgih večerih v vlažnih prostorih, ki so posledica nevzdrževane strehe?! Edino razvedrilo jim je radio, prav gotovo pa bi bili veseli, če bi se mu pridružil tudi televizijski sprejemnik. Včasih so imeli lastno kuhinjo, toda zaradi trenj so jo ukinili. Vendar če je odšel kuhar, bi morali zaposliti drugega, da bi delavci imeli vsaj topel obrok, saj sedaj uživajo v glavnem mrzlo hrano.

Občutek imam, da v naselju ni vse tako, kot bi moralo biti, zato se razne skupine izvajalcev del v prostem času ne družijo med seboj (razen nekaj posameznikov), pa čeprav je na samem gradbišču ravno obratno.

Tako nevarno delo in samotno življenje teh ljudi se ne da plačati samo z denarjem, katerega marsikdo vidi ob izplačilu, ne ve pa, da je bil težko prislužen. Tem delavcem je potrebno nuditi več.

To naj bi bila vsestranska skrb oziroma pomoč, s katero bi pomagali preprečevati domotožje, ne pa prepustiti to skrb vodji gradbišča, ki je ravno tako prizadet kot ostali.

Vzgajati moramo mlade delavce, ki bodo opravljali strokovno delo v tako težkih pogojih samostojno, drugače kmalu ne bomo imeli delavcev, ki bi odšli delat na teren.

Ob zaključku želim vsem mnogo sreče, saj kdor pozna to gradbišče, ve, da jo delavci tod potrebujejo.

inž. Ivan Šavor

Najboljši športnik

Tokrat v športni rubriki predstavljamo najuspešnejšega litostrojskega športnika. Najbrž ga mnogi že poznate: to je Andrej Vidmar, strojni ključavničar in diplomant ICL. Komaj leto dni dela pri nas. Čeprav je še mlad, star komaj 19 let, je gotovo najuspešnejši športnik v našem kolektivu. Hokej, s katerim se ukvarja, je trd in zahteven šport. Vrsto let je moral ves svoj prosti čas posvetiti treningu, da se je uvrstil v prvoligaško ekipo hokejskega kluba Olimpija in končno v državno reprezentanco.

Andrej Vidmar

Kako si postal hokejist?

Enajstletnemu, ko sem hodil še v četrti razred osnovne šole Hinka Smrekarja, mi je oče prinesel prve hokejske drsalke. Prav to leto je prišel na šolo dopis hokejskega kluba Olimpija, da zbirajo kandidate za hokejsko šolo. Prijavil sem se in tako pričel z igranjem. Že dve leti kasneje sem aktivno igral med pionirji.

Kako ti je uspelo priti med najboljše hokejiste?

Še kot pionir sem igral v mladinskem moštvu Olimpije in od štirinajstega leta dalje sem bil redni član mladinske reprezentance. Ko sem bil star 17 let, sem prišel v prvo ekipo Olimpije, v kateri igram že tretjo sezono.

Prvič sem oblekel dres državne reprezentance na tekmi z ZDA. Vse do končne izbire državne reprezentance za olimpijske igre sem bil izbran v širši sestav olimpijskih kandidatov.

Ali ni hokej pretrd in prezahteven šport?

Vsekakor je hokej moška igra, kjer se zelo lahko poškoduješ. Večjih poškodb, razen izpaha gležnja, malo zašite kože in podutb še nisem imel. Igra v takem športu pa zahteva ves prosti čas in seveda tudi veliko delovnega časa. Za razumevanje ob tem se moram zahvaliti prav TOZD FI, kjer delam.

Koliko treniraš in kako tvoj trening poteka?

V času suhega treninga treniramo samo enkrat na dan, na ledu pa dvakrat dnevno. Letni odmor imamo v aprilu in maju, toda takrat imamo trening za boljšo fizično pripravljenost.

Kje si že nastopal?

Sodeloval sem na štirih mladinskih evropskih prvenstvih (dvakrat v Švici in po enkrat v Romuniji in na Nizozemskem). Trikrat smo zasedli tretje mesto, enkrat pa peto mesto v B skupini. Z reprezentanco sem bil še na Norveškem, v ČSSR, Nemčiji, Italiji, Avstriji. S klubom pa sem bil tudi v drugih evropskih državah.

Kaj šteješ za tvoj in klubski največji uspeh?

Trikratno osvojitev državnega prvenstva in uvrstitev med osem najboljših ekip v Evropi.

Kje je vzrok, da se nisi uvrstil v sestav olimpijske reprezentance?

Na predzadnji tekmi Olimpija —Jesenice sem si poškodoval gležnj, zaradi česar sem moral 14 dni mirovati. Pa tudi mlad sem še in imam premalo izkušenj. Imel bom še veliko priložnosti, da se uvrstim v stalni sestav državne reprezentance.

Kaj pričakuješ od naše reprezentance na olimpijskih igrah in na svetovnem prvenstvu?

Uvrstitev na olimpijskih igrah med 7. in 9. mestom, na svetovnem prvenstvu pa bi bil uspeh tretje mesto v drugi skupini. Z malo sreče in veliko borbenosti bi lahko bili celo zmagovalci B skupine, s tem pa bi se uvrstili v A skupino med najboljša moštva na svetu.

Praznovanje dneva JLA

Dan jugoslovanske ljudske armade in trideset let socialističnega razvoja smo letos praznovali v okviru 30. obletnice osvoboditve in zmage nad fašizmom.

Poudarimo lahko, da je to tudi rojstvo jugoslovanske armade, praznik vseh oboroženih sil Socialistične federativne republike Jugoslavije, delovnih ljudi in občanov, vseh naših narodov in narodnosti.

Enotnost ljudstva in armade, skovana v narodnoosvobodilnem boju pod vodstvom komunistične partije in tovariša Tita in poglobljena v skupnem naporu pri obnovi in izgradnji dežele, je postala temeljni kamen naše obrambne moči in nerazdružljiv temelj splošne ljudske obrambe.

Ob tem pomembnem prazniku smo se člani koordinacijskega sveta ZSM TZ Litostroj in člani komisije za LO in DS pri koordinacijskem svetu udeležili proslave ob dnevu JLA v vojašnici »Boris Kidrič« v Šentvidu.

Generalpolkovnik Franc Tavčar-Rok je ob tej priložnosti vojakom in starešinam podelil vrsto priznanj.

Po končani proslavi smo se z vojaki in starešinami 2. bataljona vojašnice »Boris Kidrič« pogovarjali o bodočih skupnih nalogah kakor tudi o športnih srečanjih in ogledu našega podjetja. Pogovoru so prisostvovali tudi mladinci iz OO ZSM ROG Savlje.

V nadaljnjem razgovoru so nam komandant 2. bataljona tovariš Rudi Košmrlj, major Šipić, major Andjelović in ostali starešine opisovali delo komunistov v armadi in pripovedovali razne anekdote iz časa NOB. Nenehno razvijamo zdrave in tovariške odnose med ljudmi, kakršne zahteva naša socialistična družba. Čakajo nas tudi velike naloge pri krepitvi vseh bojnih sistemov, izpopolnjevanju poveljevanja, doseganju najvišje stopnje izurjenosti in usposobljenosti enot in starešin v vseh vojnih formacijah armade in teritorialne obrambe.

Več pozornosti moramo posvetiti idejnopolitičnemu in strokovnemu izpopolnjevanju, moralno-političnim opredelitvam in krepitvi vojaških in partijskih odnosov.

Na praznik dneva jugoslovanske ljudske armade čutimo radost in ponos, da smo pod vodstvom zveze komunistov in tovariša Tita zgradili enotne obrambne sile vse družbe, ki jih od leta 1941 vodi vrhovni komandant maršal Tito — simbol naših zmag v narodnoosvobodilni vojni in veličastnih dosežkov v mirnodobski graditvi socialistične samoupravne in neuvrščene Jugoslavije.

Člani koordinacijskega sveta ZSM TZ Litostroj in člani komisije za LO in DS smo 9. januarja prisostvovali slavnostni prisegi vojakov v vojašnici »Boris Kidrič« v Šentvidu.

Po tem pomembnem dogodku smo se dogovorili za športna srečanja med ekipami »ROG« Ljubljana — Savlje, vojašnica »Boris Kidrič« — Šentvid in TZ Litostroj.

Tekmovanja bodo:
22. januarja: streljanje
24. januarja: kegljanje in namizni tenis
28. januarja: šah

Hkrati smo se dogovorili tudi za obisk našega podjetja. 26. januarja si bo približno 60 vojakov iz vojašnice »Boris Kidrič« iz Šentvida in 2 člana OO ZSM »ROG« iz Savelj ogledalo del proizvodnega trakta naše tovarne.

C. Rozman

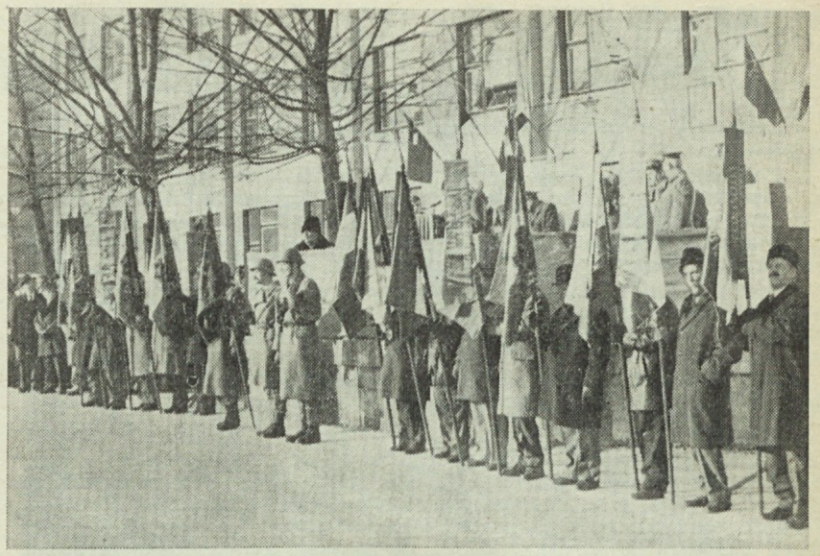

Ob dnevu JLA smo se udeležili proslave v vojašnici »Borisa Kidriča« v Šentvidu

Fluktuacija absolventov ICL

Pogosto slišimo pipombe, da absolventi izobraževalnega centra Litostroj (ICL) zapuščajo podjetje in da premalo storimo, da bi jih zadržali. Da bi take govorice zavrnili ali potrdili, smo izdelali analizo, v kateri smo želeli ugotoviti:

— ali je res, da kvalificirani (KV) delavci niso ustrezno zaposleni,
— ali so onemogočeni pri napredovanju,
— ali je vzrok fluktuacije nerešen stanovanjski problem,
— ali so vzroki še kje drugje.

Za obdelavo smo vzeli absolvente, ki so končali šolanje v letih 1959 do 1965 in ugotovili, da smo v petletnem obdobju izšolali 343 kvalificiranih delavcev, in sicer 171 ključavničarjev, 86 strugarjev, 36 elektrikarjev, 19 mizarjev in 30 livarjev. Danes pa ugotavljamo, da imamo od teh delavcev v podjetju zaposlenih le še 71. Če primerjamo delež odhodov v posameznem poklicu ugotovimo, da so ta razmerja približno enaka, iz česar sklepamo, da so vzroki za fluktuacijo splošni in niso vezani na določen poklic.

Odhodi po poklicih

poklic	št. absolv.	odšlo	%
ključavničar	171	135	73,1
strugar	86	79	91,8
električar	36	23	63,8
mizar	19	14	73,6
livar	30	21	70,0

Ko smo skušali dobiti odgovor na prvo vprašanje, smo ugotovili, da je bilo v omenjenem obdobju 268 absolventov zaposlenih na ustreznih delovnih mestih, samo 4 so bili zaposleni na neustreznem delovnem mestu. Od 71 absolventov, ki so še ostali v podjetju, jih je 68 zaposlenih na ustreznih delovnih mestih in le 3 na neustreznih, kar pa je tudi vprašljivo, saj so 3 strugarji zaposleni kot skladiščniki oz. ključavničarji. Vzrok fluktuacije torej ni neprimerna zaposlitev absolventov. Prav tako na osnovi rezultatov analize menim, da je vsem absolventom omogočeno napredovanje in nadaljnje izobraževanje. Seveda če sami to želijo. Izredno šolanje na srednjih, višjih in visokih šolah jih je od 343 absolventov nadaljevalo 28, od teh je 20 še vedno zaposleno v podjetju. Vsem tem delavcem je omogočeno tudi nadaljnje izobraževanje.

Ko smo analizirali vzroke odpovedi, smo ugotovili, da je najpogosteje naveden vzrok prenizek osebni dohodek (254 odgovorov ali 41,8 odstotka), slede stanovanjske težave (212 odgovorov ali 34,9 odstotka), oddaljenost od stalnega prebivališča (97 odgovorov ali 15,9 odstotka), slabi delovni pogoji (19 odgovorov ali 3,1 odstotka), slaba organizacija dela (17 odgovorov ali 2,8 odstotka) in slabi medosebni odnosi (9 odgovorov ali 1,5 odstotka).

71 absolventov, ki so ostali v podjetju pa je z osebnimi dohodki v glavnem zadovoljno, navajajo le, da se podjetje premalo zanima za rešitev njihovih stanovanjskih problemov. Največ nerešenih stanovanjskih problemov je v starostni strukturi od 25 let navzgor, kar je prav gotovo tudi posledica nepravilne stanovanjske politike preteklih let. Ta sušna obdobja, ko nismo nič gradili, se nam maščujejo še danes.

Na pogostost odhodov nedvomno vpliva tudi oddaljenost bivališča, saj se jih je od 343 absolventov kar 62 vozilo od 10 do 60 km daleč, od tega 15, ki so prebivali celo v 40 do 60 km oddaljenih krajih. Od absolventov, ki so ostali, se vozijo le še štirje. Ostali so si poiskali zaposlitev bliže doma, čeprav nemalokrat za nižji osebni dohodek, in se odločili živeti doma. To so namreč mladi ljudje, ki se poročijo, in ker niso imeli možnosti dobiti stanovanje, so se prisiljeni preseliti v domači kraj, ali pa poiskati podjetje, kjer so možnosti za rešitev stanovanjskega problema boljše. Da je največji problem odhodov verjetno res stanovanjski problem (kar 212), dokazuje tudi to, da je največ absolventov zapustilo podjetje po 3 do 4 letih, to je v obdobju, ko si ustvarjajo družine, medtem ko je odhodov po 10 letih zaposlitve veliko manj, komaj 1 odstotek.

Magda Kreft

GLAS MLADIH ICL

Iz glasila učencev poklicne kovinarske in elektro šole Litostroj »GLAS MLADIH« smo tokrat vzeli nekaj prispevkov učencev. Lepo je, da zvemo, kako živijo in delajo in kakšne skrbi in težave jih tarejo. Tudi ilustracije so delo učencev v ICL.

TUDI MOJ POKLIC JE LEP

Strojni ključavničar

Tudi moj poklic je lep. Seveda je lep! Zakaj pa naj ne bi bil? Ko sem hodil v osmi razred sem si želel biti RTV mehanik. Doma sem imel star radio, ki sem ga vedno popravljal. ***Seveda je bil*** *tu tudi starejši brat, ki se je na to spoznal in ni ga bilo večjega veselja kot tedaj, ko je radio začel delovati. Seveda, če sem ga sam popravil, je delal bolje, glas je bil bolj čist in neverjetno se mi je zdel še na pogled lepši. In tako sem šel s spričevalom osmega razreda na elektro tehnično šolo. Pa ni bilo nič. »Pojdem pa na poklicno«, sem si dejal. Bil sem sprejet. Pa ne za elektrikarja. Za strojnega ključavničarja. »Kaj pa je to? Bomo ključavnice popravljali ali kaj?«*

No, pa ni bilo nič s ključavnicami. Ko sem v šoli prišel na prakso, mi je mojster potisnil v roko veliko grobo pilo. »Tole U jeklo spili za tri milimetre,« mi je dejal. In pilil sem. Pot je tekel od mene, roke sem imel žuljave in vedno sem le čakal malice ali zaključka prakse. Pa sem le spilil tisto U jeklo in prišla so na vrsto druga, bolj prijetna dela. Najbolj pa sem se veselil preselitve v strojno delavnico. Najprej sem prišel v strugarno. Tam so se lomili noži, menjalnik v stružnici je prav grdo zaškrtal in na koncu, no, kar lep izdelek. Potem pa rezkalnica. S sošolcem sva skoraj tekmovala, kdo bo zlomil več rezkarjev. Pa sem bil vseeno jaz boljši. Zlomil sem en rezkar več, pa še izdelek je bil moj bolje ocenjen.

V tretjem letniku sem šel na prakso v tovarno. »Težko mi ne bo,« sem si mislil: »Znam vse, pilil pa tudi ne bom ves čas.« Bil sem v vzdrževanju in tu sem spoznal, da pravzaprav niti ne znam veliko. Nikoli si ne bi mislil, da je v ovalno pločevino tako težko zavrtati izvrtino. Ali pa: demontiral sem reduktor in snel ležaje. Mojster me je vprašal, če so ležaji še dobri. »Kako naj pa to vem. Na oko se vendar ne vidi, če je kroglica izrabljena za pet stotink milimetra.« Seveda nisem vedel, kaj naj odgovorim. Pa je prišel mojster, prijel ležaj, ga dal k ušesu in ga zavrtel. Seveda znam sedaj tudi jaz po zvoku ugotoviti, če je ležaj dober ali ne, takrat pa je bila zame to zelo težka stvar. V tovarni sem spoznal tudi novo delo, ki se mi je do sedaj od vseh najbolj priljubilo. To je razstavljanje ali sestavljanje delov stroja. Zakaj to tako rad delam? Delo je ponavadi zelo umazano, lahko se poškoduješ, pa še druge slabe stvari so. Je mogoče veselje? Včasih sestaviš ves reduktor, pa ti ostane majhen distančni obroček, s katerim ne veš kaj bi. Potem moraš znova vse razstaviti, da ugotoviš, kam spada.

In tu je lepota mojega poklica. Ne vem zakaj je lep, toda lep je, ker ga rad opravljam, pa čeprav imam umazane roke, čeprav včasih delam v peči pri 50° Celzija, ali pa ležé pod strojem.

Da, tudi moj poklic je lep.

Igor Goršak

JOJ, ZOB ME BOLI

Moje trenutno stanje je zobobol. Zob me boli že več dni. Kdo je kriv, da me boli zob? Sam sem kriv. Zakaj me boli zob, ne vem. Zakaj mora zob boleti, tudi ne vem. Saj vsak človek vendar rabi zobe. Kako bi pa potem jedel, če ne bi imel zob? Toda ker imam zobe in ker me eden boli, ne morem jesti in sem že več dni lačen.

Razmišljam o tem, zakaj se je človek razvil s takimi zobmi, da ga lahko tudi bolijo. Umivanje zob je zdravo, vedno si jih umivam in ne morem razumeti, kako da me boli zob. Ko sem bil še majhen otrok, me je mama peljala k zobozdravniku. Zobozdravnica je bila že stara gospa in na pogled živčna. Sedel sem na stol, odprl usta in zaslišal zdravnico, ki je rekla: »Zob mora ven.« Iz pločevinaste škatle je vzela klešče, odprl sem usta, s kleščami je zgrabila zob in zob se je zdrobil. Kaj je bilo potem, ne bi pripovedoval. Kakšne so to bolečine, ne ve vsak. Od takrat naprej sem bil samo še enkrat pri zobozdravniku. Ta zobozdravnik mi je zob plombiral. Toda ko je vrtal zob, mu je nekje na zobu spodrsnilo in s svedrom mi je povrtal po ustnicah. Koliko krvi sem takrat izpljuval! Zasovražil sem zobozdravnike. Mogoče niso taki vsi zobozdravniki, mogoče je temu zobozdravniku le slučajno zdrsnil sveder. Toda zobarjev od takrat ne prenesem več. Mislil sem že, da bi si dal vse zobe izpuliti in vstaviti umetne. Potem me ne bi več boleli ti zobje. Toda kako, ko moram v tem primeru zopet k zobarju. Kako bi se potem moji zobje svetili; marsikdo bi mi bil nevoščljiv. Tudi če bi kadil, bi bili še vedno bleščeče beli. Na televiziji in po časopisih je veliko reklam o zobni pasti Denikotin. ki naj bi od nikotina rjave zobe spremenila v bleščeče in bele. To ni res! Saj mogoče za koga velja, zame ne. Nerodno mi je na primer v družbi, kjer imajo lepe, zdrave in bele zobe, jaz pa rjave. Zakaj so ljudje včasih imeli bolj trdne zobe? Zakaj? Ne vem. Pri nas doma, oče ima še skoraj vse svoje zobe pa je 30 let starejši od mene. Tudi mama ima še dobre zobe. Kako to, da so pa moji kar vsi že gnili? Dedne lastnosti se vendar prenašajo s staršev na otroka. Kako lepo je pogledati črnca; ko se zasmeji, se iz ust zablešče beli zobje.

Mogoče se bom skorajžil in šel k zobozdravniku. Lahko se zgodi tudi, da bodo znanstveniki iznašli pasto proti zobni gnilobi, mogoče pa bo človek čez nekaj tisoč let sploh že brez zob.

Povem lahko le to, da je zelo nerodna reč ta moj zobobol.

Miro Vodnik

PS: Poročilo dežurne zobne ambulante »Nebotičnik« — 29. 9. 1975 ob 23. uri: Miru Vodniku izdrli šestico.

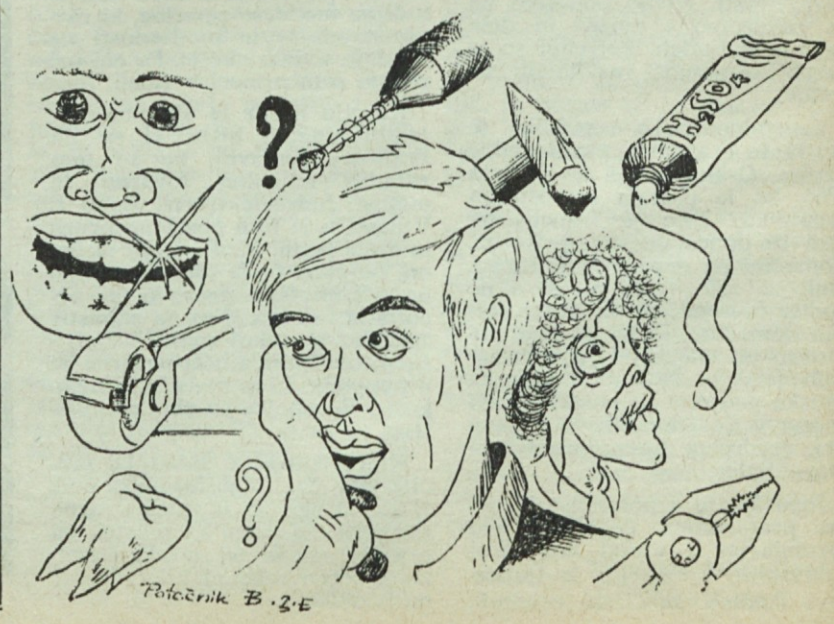

Kolesarska steza

Z vedno hitrejšim naraščanjem števila osebnih avtomobilov je postala za kolesarje vožnja po Djakovičevi cesti zelo nevarna, posebno ob konicah ob šesti in štirinajsti uri.

Mislim, da izražam željo vseh litostrojskih kolesarjev, ko predlagam odgovornim na občini Ljubljana-Šiška, da se izdela kolesarska steza po pločniku ob Djakovičevi cesti. Pločnik je dovolj širok, delo samo ne bi zahtevalo nobenih večjih stroškov; treba je samo znižati robnike na prehodih in potegniti črto. Obenem pozivam litostrojske avtomobiliste, naj ne stiskajo kolesarjev ob pločnik, saj imajo med kolonama prazen prostor. Avtomobilistom, ki se vozijo v tovarno iz litostrojskih blokov pa svetujem, naj gredo raje peš in naj po nepotrebnem ne delajo gneče na cesti in pred tovarno in po nepotrebnem onesnažujejo zrak!

J. Romih

»Ježek, kam pa kam«

Želeli smo izvedeti, kaj mislijo Litostrojčani o novem načinu izplačevanja osebnega dohodka preko hranilnih knjižic sedaj, ko so svojo odločitev, sprejeto na zborih delavcev, že preizkusili na svoji koži. Na lov za temi mnenji se je z magnetofonom v roki podal naš sodelavec Milan Jurjavčič.

Tovariš Sapor, kaj menite o izplačevanju osebnega dohodka preko hranilnih knjižic?

Anton Sapor, ključavničar v TOZD PI: Menim, da je novi način izplačevanja v redu. Litostrojčani bomo na ta način gotovo postali bolj varčni. Za začetek se bojim, da banki ne bo ostalo kaj prida denarja. Novoletni prazniki so izpraznili marsikatero družinsko blagajno. Sam

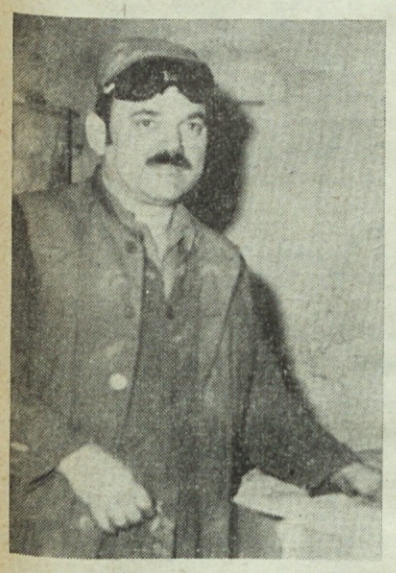

sem tokrat dvignil ves denar iz hranilne knjižice, vendar mislim v bodoče postati zvest varčevalec Jugobanke.

Ali ste na izplačilni dan porabili mnogo časa za vpis naloga in dvig denarja?

Za celotno proceduro sem porabil kar celo uro. Tistih stopetdeset starih tisočakov sem dobil zelo hitro, zataknilo pa se je pred izplačilnim mestom Jugobanke, ker je bila dolga vrsta. Tak način se mi zdi malo čuden, kot da bi delal pri dveh podjetjih in pri vsakem posebej dobival OD. Upam, da tako dolgega čakanja naslednji mesec ne bo več in da so to samo začetne težave. Dolgo čakanje gotovo ne prispeva k stabilizaciji. Ljudje se bodo po nekaj mesecih razporedili tako, da bo izguba delovnega časa čim manjša.

Tovariš Grah, menite, da smo pravilno ravnali, ko smo se odločili za izplačevanje OD preko hranilnih knjižic?

Leopold Grah, vrtalec iz TOZD FI:

Naša odločitev je bila pravilna. Meni osebno je ta način zelo všeč.

Marsikdo se bo na tak način seznanil z bančnim poslovanjem in postal varčevalec. Posebno mi je všeč to, da nalog za vpis OD lahko vpišem v vsaki banki ali pošti.

Ali ste vi že vpisali svoj nalog?

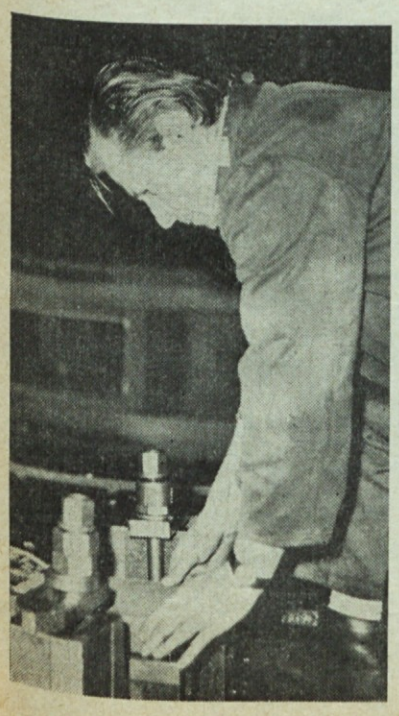

To sem storil že na izplačilni dan in moram reči, da za to nisem porabil veliko časa.

Se vam zdi to »bančno poslovanje« zapleteno?

Nasprotno, postopek je zelo enostaven, predvsem pa hiter.

Ste denar dvignili?

Pustil sem ga raje na knjižici. Podobno so ravnali tudi nekateri moji sodelavci. Mislim, da je 1500 din za začetek dovolj. Veliko ugodnost za nas Litostrojčane je stalno izplačilno mesto Jugobanke v našem podjetju.

Tovariš Krenkar, kaj predstavlja za vas izplačevanje OD preko hranilne knjižice?

Marjan krenkar, ključavničar v TOZD IVET:

Tak način izplačevanja nedvomno prispeva svoj delež k stabilizaciji. Litostrojčani ne bodo naenkrat dvignili vsega denarja, v to sem prepričan. Denar, ki bo ostal v banki bo lahko gospodarstvo uporabilo za nove naložbe. S tem načinom izplačevanja se izboljša tudi likvidnost podjetja. Vsakega 15. v mesecu so se pojavljale težave kako zbrati 2 stari milijardi gotovine, če nam kupci niso poravnali dolgov. Ta vsota je sedaj razporejena na daljši rok.

Menite, da je 1500 din v gotovini dovolj?

Mislim, da smo ravnali pravilno, ko smo se odločili za to vsoto. Zame bi bilo celo 100 starih tisočakov dovolj. Tudi sodelavci ki imajo družine, menijo, da je 1500 dinarjev v gotovini zaenkrat dovolj.

Ali ste dolgo čakali za vpis naloga?

Ne, zelo hitro sem prišel na vrsto. Če pa bi bila vrsta predolga, bi za vpis raje počakal nekaj dni.

Vas bo tak način izplačevanja OD pripravil do varčevanja?

To ne bo potrebno, ker že dlje časa varčujem pri poštni hranilnici. Z novim načinom mi je to še olajšano in seveda, eno hranilno knjižico več imam.

Prve tri sogovornike sem zaprosil za kratek razgovor sredi njihovega dela, četrtega pa sem ustavil kar na cesti in ga poprosil za kratek intervju. To je bil Ivan Varžič, monter v TOZD SE.

Tovariš Varžič, gotovo ste si že ustvarili mnenje o novem načinu izplačevanja OD in kaj menite o njem?

Menim, da je novi način boljši, saj smo ga na zborih delavcev soglasno sprejeli. K temu nas je vodila misel, kako ljudi vzpodbuditi k varčevanju. Smo pač taki, da laže zapravljamo denar, če ga imamo pri sebi. Dvig denarja v banki le zahteva določen »napor« in ob tem običajno dobro premislimo in dvignemo denar le, če ga res potrebujemo.

Kje ste vpisali vaš nalog? Ali ste dolgo čakali?

Sodelavci so mi povedali, da je na izplačilnih mestih gneča, zato sem odšel v Jugobanko na Titovo cesto in tam čakal debelo uro.

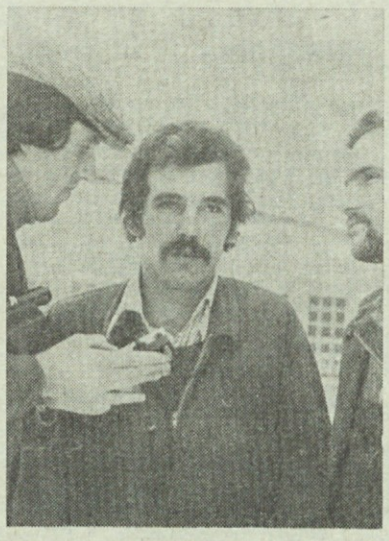

Sodite, da je izplačilnih mest v podjetju premalo?

Mislim, da jih je dovolj. Trajalo bo nekaj časa, da se ljudje navadijo na nov način izplačevanja. V enem dnevu gotovo ne morejo priti vsi na vrsto, s pametno razporeditvijo tekom meseca pa čakanje sploh ne bo več potrebno.

V začetku januarja smo prejeli v uredništvu časopisa pismo in pesmico, ki v ljudski besedi govori o ljubezni do Litostroja, tam daleč v Bosni v kraju Otoka pri Bihaću.

Pesma o Litostroju

Školskoj djeci tumačio
drug nastavnik Dane,
da Litostroj radi
baš za elektrane.

Zatim pravi crpke,
koje vodu crpe,
poplavljeni predeli
ne smiju da trpe.

Po izjavi naše
nastavnice Zore,
Litostroj nam nudi
odlične motore.

I odljevci Litostroja
uvjek dobro dodju,
na tržištu oni
sad imaju prodju.

Primite iskren pozdrav
iz paunskog kraja,
pozdravu se pridružuje
naša čerka Daja.

Avtor pesmi Pero Dević nam piše, da je v pesmi izražena naklonjenost do naše delovne organizacije. V tej naklonjenosti vzgajata z ženo tudi svoja otroka, ki sta pridna učenca I. gimnazije.

Litostrojska gasilska četa — želimo, da bi nas bilo več

Pridite, več nas bo!

10. januarja 1976 je bil pod predsedstvom tovariša Cirila Venike občni zbor Gasilskega društva Litostroj. Prisotni so bili tudi predstavniki gasilskih društev ATMOS iz Hoč, iz Zgornje Šiške in Gasilsko društvo Dravlje.

Na občnem zboru je bilo poudarjeno tesno sodelovanje Gasilskega društva Litostroj z drugimi društvi, zato tudi uspehi, posebno na tekmovanjih niso izostali.

Zboru sta prisostvovala tudi tovariš Vili Zalta, predsednik gasilske zveze občine Ljubljana-Šiška in Jule Černe, poveljnik občinske gasilske zveze. Tovariš Vili Zalta je pohvalil pestro dejavnost našega gasilskega društva in njegovo sodelovanje na medobčinskih tekmovanjih, proslavah itd. Prav tako je izrazil hvaležnost za pomoč podjetja oziroma Gasilskega društva Litostroj pri predpripravah tekmovanj, ki so bila v Litostroju.

V imenu upravnega odbora je predsednik društva tovariš inž. Vlado Mlinar povedal, da je leto 1975 zelo uspešno in dinamično. Posebno je pohvalil posameznike, ki so bili zelo delavni in požrtvovalni, saj so poleg tekmovanj in drugih požarno varnostnih nalog zbrali 38 ton papirja, kar je društvu omogočilo nemoteno finančno poslovanje. Upravni odbor je imel 14 sej, na katerih je reševal tekočo problematiko, in eno sejo v občinskem merilu, kjer so obravnavali predlog statuta republiške gasilske zveze. Pri povečanju števila članstva niso bili doseženi zaželjeni uspehi, ker so k društvu pristopili le 4 novi člani.

Velik uspeh društva je tudi ta, da bodo letos dobili nov kombiniran gasilski avtomobil DUT - 5500.

Tovariš Ivan Cafuta, poveljnik Gasilskega društva Litostroj je v svojem poročilu prikazal aktivnost članstva pri izvajanju praktičnih gasilskih vaj ter pri udeležbi vseh predavanj po programu upravnega odbora.

V letu 1975 so imeli 20 praktičnih gasilskih vaj, posebno aktivni so bili v tednu požarne varnosti. Društvo je tesno sodelovalo z gasilskim društvom pivovarne UNION, AVTOMONTAŽE in Tovarne dekorativnih tkanin, s katerimi so tudi tekmovali (Gasilsko društvo Litostroj je doseglo prvo mesto). Sodelovali so tudi na tekmovanju v okviru ZPS z gasilskimi društvi Metalne iz Maribora, Strojne tovarne iz Trbovelj in ATMOS iz Hoč (tudi na tem tekmovanju so zasedli prvo mesto!).

Člani gasilskega društva Litostroj so sodelovali tudi na proslavi-povorki ob prazniku 30. obletnice osvoboditve in ob prazniku občine Ljubljana-Šiška.

Udeležili so se tudi proslave ob otvoritvi novega gasilskega doma v Dravljah.

Gasilska desetina je bila tudi na pogrebu dolgoletnega člana društva Alojza Pregrada in Borisa Rožema, tajnika občinske gasilske zveze.

V podjetju so za člane kolektiva organizirali predavanja o pravilni uporabi ročnih gasilskih aparatur. Predavanja se je udeležilo 1000 do 1200 članov kolektiva. V lanskem letu je bilo v podjetju 18 požarov, vsi so bili manjšega začetnega značaja, in niso povzročili večje materialne škode.

Zatem se je razvila živahna diskusija. Gasilci Litostroja žele, da stopijo v njihove vrste tudi mladinci in mlajši člani kolektiva, saj je število članstva zelo nizko in poprečna starost 40 do 45 let. Le s povečanjem članstva in pridobitvijo mladega kadra bodo lahko izvedli program požarne varnosti.

Varovanje družbene — naše imovine je dolžnost slehernega člana našega kolektiva.

Gasilskemu društvu so obljubili pomoč in sodelovanje tovariš Ivan Sabol, predsednik konference sindikata, Franc Jamšek, predstavnik mladinske konference in tovariš Štefan Trop, predstavnik civilne zaščite Litostroja.

Ugotovljeno je bilo, da je požarna varnost v samskih domovih nezadostna in da se mora zato v pravilnik hišnega reda stanovalcev vnesti tudi člen požarne varnosti.

Navzoči so z enominutnim molkom počastili spomin pokojnega člana Alojza Pregrada.

Sprejet je bil tudi novi statut republiške gasilske zveze in sklep, da se gasilsko društvo Litostroj preimenuje v Industrijsko gasilsko društvo Litostroj.

Predsednik občinske gasilske zveze tovariš Vili Zalta je izročil priznanje za 30-letno sodelovanje v gasilstvu tovarišu Bogu Klobčarju.

Priznanje za 20-letno delo so prejeli tovariši Ivan Cafuta, Bogo Klobčar, dr. Edo Tepina, Ciril Venika in Stane Žagar.

Naše čestitke veljajo Gasilskemu društvu Litostroj, posebno pa tistim, ki so dobili zasluženo priznanje. Naša dolžnost pa je, da gasilskemu društvu v bodoče nudimo večjo pomoč in sodelovanje.

Z gasilskim pozdravom — Na pomoč!

KA

Gasilci so že dobili nov gasilski avtomobil DUT — 5500

KULTURNA KRONIKA

Ker ima komisija za kulturo pri konferenci osnovnih organizacij sindikata kronista, ima seveda tudi svojo kroniko. Ker hrani kronika vse, kar se je zgodilo v prvem letu delovanja našega pevskega zbora, smo jo spraševali in odgovarjala nam je:

Pevski zbor Litostroj je praznoval svojo prvo obletnico. Kakšne uspehe je v tem letu dosegel?

Uspehi zbora so bili v preteklem letu zadovoljivi. Zbor je imel 97 vaj in šest javnih nastopov na raznih proslavah v tovarni in tudi izven nje. Naš program obsega 25 pesmi, pomembno pa je, da smo prebrodili začetne težave in da smo po enem letu ohranili zadovoljivo število članov.

Kako sprejema kolektiv pesem zbora in kakšno je javno mnenje o vašem nastopanju?

Litostrojska javnost nas je sprejela z odobravanjem, čuti pa se pomanjkanje zanimanja za zbor in nasploh za delavsko kulturo pri tistih članih kolektiva, ki so odmaknjeni od proizvodnega delavca. To meče nekakšno senco na naše udejstvovanje in nam daje čutiti, da smo razdeljeni.

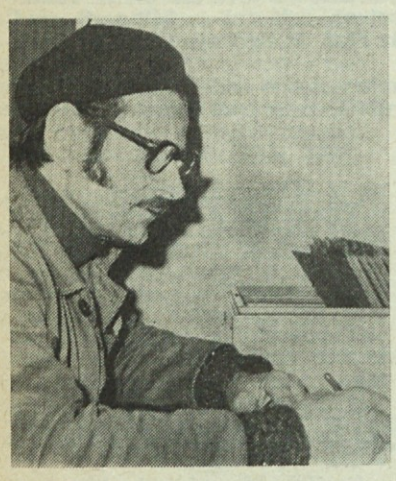

Najbolj navdušen in delaven član litostrojskega pevskega zbora — Lojze Šajnovič

Ali nudimo dovolj kulturnih dobrin litostrojskim delavcem na terenu, kjer stanujejo?

Glede na to, da je teren, kjer živijo naši delavci zelo širok, je skoraj preširok, da bi do tja segle kulturne dobrine, ki jih mi nudimo. Zaradi tega moramo skrb za delavsko kulturo še bolj poživiti in jo ponuditi zlasti tam, do koder ne seže kultura, ki jo gojimo po mestih.

Pevci so imeli 12. decembra lani družabni večer. Kaj prinašajo taka srečanja?

Taka srečanja so nepozabna. Omenjeno srečanje je bilo že skoraj družinskega značaja, saj so bile povabljene tudi žene pevcev, ki prav tako zaslužijo priznanje zaradi razumevanja do svojih mož, ki so veliko odsotni zaradi vaj in nastopov. Vzdušje na srečanju je bilo zares prijetno in sproščeno.

V pesmi in plesu smo vsi preživeli zares lep večer.

K prijetnemu razpoloženju je pripomogel tudi podpredsednik sindikalne konference tovariš Kočar, ki nam je s toplo besedo dal priznanje za minulo delo. V imenu sindikalne konference Litostroj je poklonil zboru 1000 novih dinarjev. Tu moramo pohvaliti nekaj posameznikov, ki v zboru sodelujejo. Žrtvovali so že veliko prostega časa za naš zbor. Prvi je **Lojze Šajnovič.** Petje mu zares pomeni del življenja in njegova požrtvovalnost zasluži pohvalo. Prav zaradi tega so ga člani zbora enoglasno izvolili za predsednika. Njegova desna roka je **Feliks Kovačič,** delavni pa so prav vsi člani zbora.

Kakšno vzdušje vlada na vajah med pevci in vodjem zbora, tovarišem Rupnikom, ki je član SNG — opera?

Na splošno so odnosi dobri, le od časa do časa postavlja zborovodja kar prevelike zahteve glede kvalitete. Naši pevci bi mu radi povedali, da niso poklicni pevci, ampak predvsem delavci in se mora tudi on njim malo prilagoditi.

Kakšne imate načrte za leto 1976?

Načrt za leto 1976 je kar obsežen. Radi bi več nastopali in to v tovarni in izven nje. Zbor želimo povečati, sestava članstva naj bi bila bolj raznolika, za nastope bi radi pritegnili tudi učence ICL. Pozabiti ne smemo litostrojske godbe na pihala. Lepo bi bilo, če bi se za skupne nastope povezala zborovodja tovariš Rupnik in kapelnih tovariš Pegan.

Kako pa je z dobro knjigo med delavci?

Menim, da smo doslej premalo storili za to, da bi dobra knjiga prodrla med vse plasti delavcev. Nekaj propagande in priporočil bi bilo potrebnih za dobro knjigo v našem časopisu in gotovo bi bil uspeh kmalu viden.

J. Oprešnik

ZAHVALA

Sindikalni organizaciji Litostroj se zahvaljujem za obisk in darilo ob novem letu. Obenem, čeprav malo pozno, se zahvaljujem tudi zato, ker sva bila z ženo deležna desetdnevnega brezplačnega letovanja v Fiesi.

Invalidski upokojenec
Alojz Štamcar z ženo Slavko

KONFERENCA OOS LITOSTROJ OBJAVLJA

RAZPIS

sindikalnega tekmovanja občine Ljubljana—Šiška v veleslalomu.

Tekmovanje bo 7. 2. 1976 v Kranjski gori s pričetkom ob 10. uri, v naslednjih starostnih kategorijah:

MOŠKI:
A. — do 25 let starosti (vključno 1951 in mlajši)
B. — od 26 do 35 let starosti (1941 do vključno 1950)
C. — od 36 do 45 let starosti (1931 do vključno 1940)

VETERANI: nad 45 let (vključno 1930 in starejši)

ŽENSKE:
A. — do 25 let (vključno 1951 in mlajši)
B. — od 25 do 35 let (1941 do vključno 1950)
C. — od 35 do 45 let (1931 do vključno 1940)

VETERANKE:
nad 45 let (vključno 1930 in starejše)

Tekmovanje bo:
a) posamezno
b) ekipno za moške (po 1 najboljši tekmov. vsake star. skupine)
c) ekipno za ženske (po 1 najboljša tekmov. vsake star. skupine)
d) skupno moška in ženska ekipa

Prijavite se športnim referentom osnovnih organizacij sindikata do 22. 1. 1976, ti pa naj prijave oddajo do 25. 1. 1976 v tajništvo sindikata.

Prijava naj obsega: Ime in priimek, letnico rojstva in TOZD, v kateri je zaposlen.

Prevoz ne bo organiziran. Prijavnino à 10.— din in povračilo prevoznih stroškov plača sindikat.

Tekmuje se na lastno odgovornost. Štartne številke dobite eno uro pred pričetkom tekmovanja na parkirnem prostoru pred hotelom LARIX.

Komisija za šport in rekreacijo

VZOREN VOJAK

Od vojne pošte iz Cerkelj smo prejeli pismo naslednje vsebine, ki smo ga za objavo nekoliko skrajšali:

Spoštovani tovariši!

Ker bi radi tudi na ta način dali priznanje vojaku Janezu Poljanšku, ki je član vašega kolektiva, vam sporočamo, da je med služenjem vojaškega roka dosegel odlične uspehe in pokazal tako visoke moralno-politične kvalitete, da je lahko služil kot vzor ostalim vojakom.

Janez je že od prvega dne, ko je stopil v vojsko zelo resno in vestno izpolnjeval svoje naloge, zato je bil njegov uspeh očiten, saj odlično obvlada strokovne vojaške veščine in je tudi družbeno-politično aktiven. Posebno se je odlikoval pri izpolnjevanju najtežjih nalog, ki jih je opravljal z največjo disciplino in odgovornostjo.

Z izrednimi lastnostmi svojega značaja in z moralnimi kvalitetami se je izkazal pri razvijanju prijateljstva, bratstva in enotnosti med vojaki.

ZARADI VSEH TEH ZASLUG MU JE BILA PODELJENA ZNAČKA »PRIMJERAN VOJNIK«, TO JE NAJVIŠJE PRIZNANJE, KI GA LAHKO PREJMEJO SAMO RESNIČNO NAJBOLJŠI VOJAKI.

Mi, njegova enota, smo na tovariša Janeza ponosni in prav tako ste lahko z vso pravico tudi vi, njegova delovna organizacija.

Upamo, da bo tovariš Janez tudi na svojem delovnem mestu opravljal delo s prav takim elanom, s čimer bo pomagal k izgradnji samoupravnega sistema in k uveljavljanju oblasti delavskega razreda.

Zastopnik komandanta
p. polkovnik aviacije Brzaković Bogosav

Ob obletnici rojstva Franceta Prešerna

OSAMLJEN IN ZAPUŠČEN SE JE PRED 127 LETI POSLOVIL OD SLOVENSKEGA NARODA GENIJ, PESNIK FRANCE PREŠEREN. TEDAJ JE ZAMRLA BESEDA NA USTIH TEGA VELIKEGA MOŽA, TODA SAMO NA USTIH, KAJTI NJEGOVI VERZI MED SLOVENCI BODO ŽIVELI VEČNO. NJEGOVA PESNIŠKA GENIALNOST JE DALA SLOVENCEM TEMELJE PESNIŠKEGA USTVARJANJA IN ODPRLA POT V VRSTE MODERNE VEZANE BESEDE.

Kako naj se oddolžimo njegovemu spominu?! »Ljubiti Prešerna«, Oton Župančič pravi, »se pravi ljubiti svobodo misli in besede, svetovnega nazora in vere. Kdor se drži Prešerna, se drži prave mere in jasne harmonije, zavrača fraze in mu je samo do jedra. Spoznavati Prešerna — pesnika in Prešerna — človeka,

se pravi spoštovati človeško bedo in spoznati pomen in potrebo potrpljenja za ideje. Prav pojmovati Prešerna se pravi pojmovati sebe in vzeti svojo usodo nase, pa naj bo še tako bridka, jo preizkusiti, jo premagovati v pokorni službi vsakdanjega življenja. Umetnik ne more biti vsak, človek, ki po svoje verno vdano služi narodu in človeštvu, je lahko vsak izmed nas.«

Izkažimo čast in priznanje Prešernu s spoznavanjem njegovih pesmi, z zajemanjem vsebinskih zakladov njegove miselnosti, njegove preprostosti, človečnosti in zavesti! Sledimo njegovi veliki misli, ki diha iz njegovih verzov, da bomo dojeli veličino prave domovinske ljubezni!

Vključeni v veliko vero, v napore graditve našega novega življenja bomo najlepše počastili spomin našega velikega pesnika.

C. Rozman

ZAHVALA

Ob smrti moje drage mame MARJANE ŠKULJ se iskreno zahvaljujem za podarjeni venec in udeležbo na njeni zadnji poti oddelku priprave sredstev in konstrukcije orodja TOZD FI.

Zinka Lukanovič

ZAHVALA

Sindikalni organizaciji podjetja in sodelavcem iz TOZD FI se zahvaljujem za darilo in dobre želje ob moji bolezni, obenem jim želim v novem letu veliko zdravja in zadovoljstva ter uspehov pri delu.

Avgust Kogovšek

ODŠLI SO V POKOJ

Vsem upokojenim želimo še mnogo zdravja in zadovoljstva.

Tovariš Zvonimir Tepina, šef elektroenergetskih obratov je odšel v pokoj. Matična številka 38, ki jo je zadnja leta imel, nam pove pravzaprav vse. Član kolektiva je bil od začetka gradnje naše tovarne, s katero je prešel vse faze izgradnje, samoupravne rasti in bil ves čas tudi zelo aktiven družbeno politični delavec.

Ne bi navajal posebej njegovih zaslug, ki jih je brez dvoma za naš kolektiv imel, saj nam že njegovo odgovorno delovno mesto in čas veliko povesta (od 2. 8. 1947 do 9. 12. 1975).

B. J.

Sodelavci želimo tovarišu Zvonetu predvsem mnogo zdravja in zadovoljnih dni pri uživanju več kot zasluženega pokoja.

Iz POAE je odšel v pokoj vodja oddelka inž. Mirko Langus. V Litostroju je bil od 1. 1. 1952.

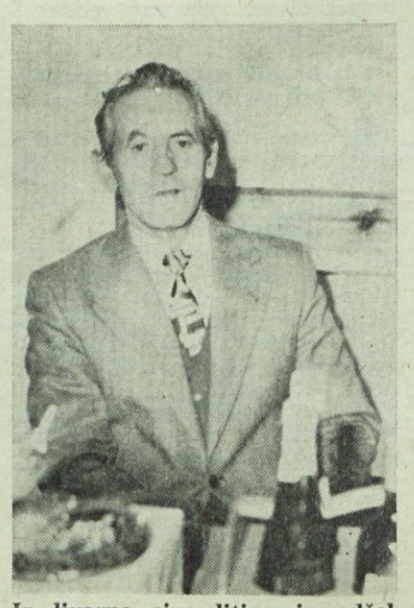

Iz livarne sive litine je odšel v pokoj žerjavar Matija Tršinar. V Litostroju je bil točno 13 let.

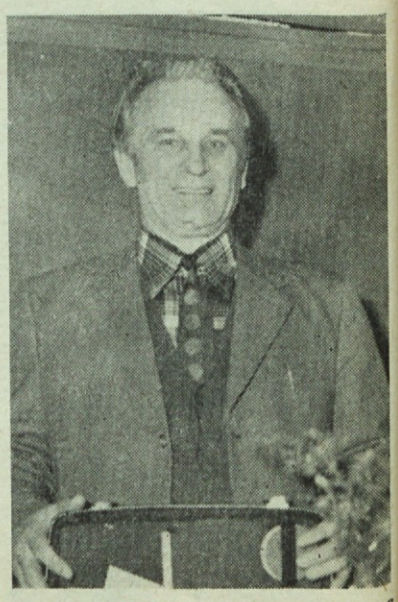

30. 11. 1975 je odšel v pokoj šef organizacijskega biroja Rudi Jesenšek. V Litostroju je bil od 1. 9. 1948.

NADLOGE KAJENJA

Kadar napeljemo pogovor na kajenje, potem se ljudje dele na kadilce in na nekadilce. Dejstvo, da kadilci neomejeno vsiljujejo svojo voljo nekadilcem s tem, da jih posiljujejo z oblaki dima, marsikoga spravlja v slabo voljo. Naša družba je za to, da bi bilo življenje kolikor toliko znosno, postavila razne zakone in prepovedi, ki preprečujejo anarhijo, le proti kajenju v zaprtih prostorih je še popustljiva. V zvezni skupščini so o tem že govorili, a rezultatov zaenkrat še ni.

Gledano s stališča sužnja cigaret je to nadloga, ki bi se je marsikdo neznansko rad otresel. Le malokdo pa je kos razvadi in le redki so, ki s svojo lastno voljo prenehajo s kajenjem. Ponavadi prenehajo kaditi šele takrat, ko je zanje že prepozno, to je tedaj, ko jih k temu prisili bolezen. Število bolezni, nastalih zaradi kajenja. je zastrašujoče. Dohodki od prodanih cigaret, pa tudi od celotne tobačne industrije, so veliki. Naivno bi bilo pričakovati, da bi ljudje prenehali kaditi samo zato, ker jim zdravniki govore, da je kajenje škodljivo ali pa zato, če tu pa tam kdo umre zaradi tega. Nasprotno! Vsi podatki govore o tem, da se število kadilcev iz dneva v dan povečuje in nekateri prenapeteži segajo tudi po mamilih, kar pa je že poglavje zase. Ne bi na široko govoril o tem, ali je kajenje škodljivo ali ne, saj so to zdravniki — strokovnjaki že zdavnaj ugotovili. Po doslej dognanih spoznanjih je škodljivo! Družba se bo morala kmalu odločiti za ali proti, to pa bo tisti dan, ko bo škoda, ki nastane kot posledica kajenja, večja kot dobički.

Znotraj podjetja si pomagamo tako, da z medsebojnim dogovarjanjem poskušamo rešiti problem zadimljenih prostorov tako, da kadilci pokade cigareto izven prostora, v katerem delajo skupaj z nekadilci. Toda povsod ni tako! Nekateri brezobzirneži se na take dogovore požvižgajo in kade vsemu navkljub. Ne zavedajo se, kako na ta način kažejo svojo nevzgojenost, sebičnost in brezbrižnost do okolice. Zaradi splošnega onesnaženja zraka na prostem, ko z zračenjem nič ne pridobimo, je stanje vse težje. Zmagal naj bi razum in medsebojno spoštovanje. Kadilci naj bi se omejili na znosno mero cigaret, pokadili pa naj bi jih čimhitreje izven zaprtih, prenapolnjenih delovnih prostorov.

Čas bi že bil, da tudi naše družbenopolitične organizacije in vodstvo podjetja naposled posvete več pozornosti temu problemu. Za začetek naj bi bilo na vseh sestankih prepovedano kaditi. Prav tako naj velja ta prepoved tudi za vse zaprte prostore, kjer je skupaj več ljudi, seveda z dovoljenjem, da kadilci kade izven teh prostorov.

Tudi zaradi večje storilnosti, čistega zraka in boljšega razumevanja se moramo potruditi in uvesti red. Ne nazadnje nekadilci odločno zahtevamo čist zrak v dobro nas vseh.

A. N.

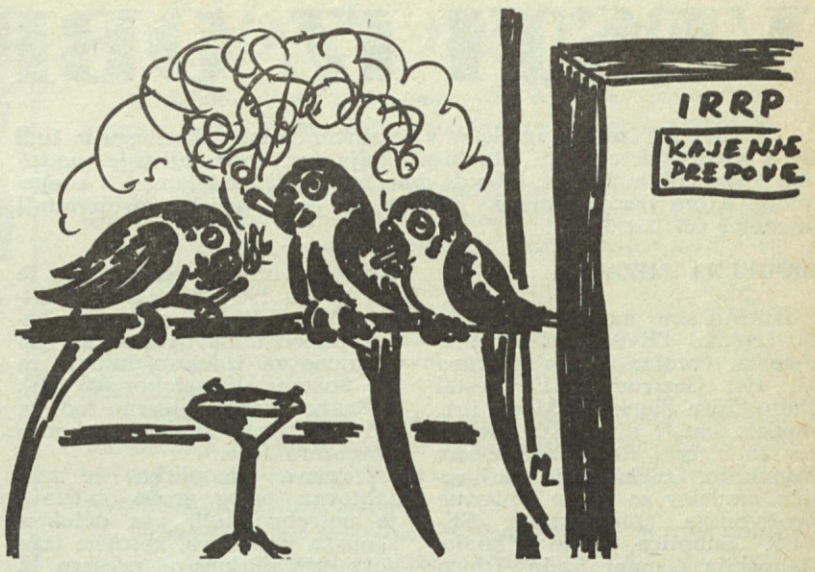

STRIC MATIC - VIKENDAŠ

Odkar je stari Strgar prišel pri Maticu v zamero, ni več prihajal na njegovo pristavo. Tudi drugi obiskovalci so bili redki, zaradi tega je Matic užival res tisti mir, ki mu ga je svoj čas, na dan sprejema med vikendaše, želel stari Strgar.

Dolgčas je bilo Strgarju po Maticu. Nobenega ni imel več v taki bližini, da bi se z njim lahko tako odkrito pomenil, ki bi znal ubrati tako pot pogovora, ki bi ga živo zanimala.

Od časa do časa je bilo starčku žal, da si je s kraguljevo potegavščino nakopal tako sovraštvo in obhajala ga je misel, da bi se ponižal, šel na Maticovo pristavo in ga prosil naj oprosti in naj postane spet sosed, kot je potreben sosedu. Komaj je čakal, da je minil teden in bal se je slabega vremena, ko bi zaradi dežja ne mogel do Matica. V dežju ne bom hodil, ker verjetno tudi Matica ne bo na pristavo, si je prigovarjal.

Konec tedna je bil lep. Že v zgodnjem petkovem popoldnevu je prišel Matic na svojo pristavo. Strgar, ki je opazil dim nad bajto in odprta vrata, se je hitro pražnje oblekel, zadel preko pleč stari kmečki površnik, vtaknil v žep buteljko kipečega vina, pograbil v kotu palico in krenil k Maticu. Tesno mu je bilo pri srcu, ko je stopal na prodano pristavo pred človeka, soseda, ki ga pravzaprav niti dobro ne pozna, a si je že nakopal sovraštvo in mu je žal za tisto neumno dejanje.

Tiho je prišel do bajte, od zadnje strani. Matic je ravno tedaj prišel na prag z vedrom umazane vode in jo bušknil skozi vrata. Malo je manjkalo, da ni zadel starega Strgarja. Le-ta je obstal in kriknil: »Tak tako, Matic! Tako me sprejemaš! Z vodo me oblivaš in to še z umazano vodo! To verjetno v zahvalo, da sem ti prodal tako lepo pristavo. Sram te bodi, da veš! Prišel sem, da bi se tako pobotala zaradi tistega kragulja, da bi imela mir, midva in še drugi za nama, pa vidim, da si človek nebodigatreba naši Zaplani. Poglej, star sem in ker se mi zdi, da sem ti res napravil preveliko norčijo, sem prišel. Ali si za to, da se pobotava? Ne smeš pa misliti, da se ti bom še kdaj uklonil, če mi danes pokažeš vrata. Kar hitro se odloči in reci pravo besedo. Povem ti pa še to: če postaneva sovražnika, ne boš več hodil po moji njivi do bajte. Sem pa takšen, da ti bom cesto zaprl, saj ni nikjer pisana. Po grapi boš hodil. Tam pa veš, kako izgleda; pozimi ne boš mogel do bajte«.

Matic je poslušal grožnjo in spoznal, da je pred vrati še večja zamera. Nekje v notranjosti pa je čutil odpor, da bi stopil pred Strgarja in mu ponudil spravo. Kaj mi pa pravzaprav more, če ga odklonim. Zaradi ceste mi bo pomagalo sodišče in bo reklo svoje.

Delovni človek mora imeti svoj mir in svoje pravice.

Zravnano je stopil na prag in zviška pogledal Strgarja. »Veste kaj, oče. Nisem Vas mislil oblivati, kar se je zgodilo, je navaden slučaj. Kdo bi si le mislil, da si še upate kdaj prilesti na mojo pristavo in to od tiste strani, kar ni v navadi. Tudi če bi vas oblil, mi nič ne morete, ker nisem vedel za vaš prihod. Kar se pa tiče moje poti po vašem svetu, vam svetujem, da ne greste z menoj češenj zobat. Če me boste motili v posesti in kalili moj zaželjeni mir se bova pač znašla pred sodniki. Preveč sem bil užaljen zaradi tiste norčije in ne bom vam odpustil. Lahko kar greste, od koder ste prišli«.

Tako sta končala in Matic je zaprl vrata. Strgar je spoznal, da s ponižnostjo nič ne opravi. Odšel je proti domu potrt in jezen hkrati. Vso pot je tuhtal, kako bo Maticu pokazal svojo moč in maščevanje. Od svoje domačije se je še enkrat ozrl po dolini in na Maticovo bajto in premeril z očmi cesto, ki vodi na pristavo. Ti prekleti kujon, kako je zameril. Po njivi sem mu dovolil pot, pa nič ne pomisli, da to njivo lahko jutri preorjem in posejem in bo tako bajta ostala brez ceste in polovico manj vredna. No, to bom tudi storil in mu pokazal, kaj smo Zaplanci. Obnovil bom njivo in kar naj gre do sodnikov. Nič mi ne morejo. Dejal bom, da se držim najnovejšega kmetijskega zakona, ki dovoli in priporoča obnovitev gorske kmetije.

V dnevih med tednom, ko je Matic tam nekje v Ljubljani služil svoj vsakdanji kruh in je bil vikend brez varuha, je stari Strgar pridno delal. Sinovi so napeljali na opuščeno njivo gnoj in razorali Maticovo cesto, pobranali in posejali ozimino. Tako je bila cesta zabrisana in Maticov vikend odrezan.

Proti koncu tedna je pričelo deževati in deževalo je štirinajst dni. Zaradi tega Matica ni bilo na pristavo. Kaj bom hodil v takem, si je mislil, počakal bom sonca. To odlašanje pa se je bridko maščevalo. Žito je medtem vzkalilo in v miru ozelenelo in neko sobotno popoldne je Matic z grozo spoznal, kaj je dosegel s svojo trmo in visokostjo. Trmasto je zavozil na oranico, misleč, da ga bo avto ubogal na mastni glinasti zemlji. Kaj še! Ugreznil se je v razmočena tla in kolesa so se vrtela na mestu. Jezen je izstopil in se napotil s Cilko peš do bajte. Cilka ni mogla verjeti in razumeti Strgarja, zakaj si je dovolil nekaj takega, da ju je praktično odrezal od sveta. »Ja Matic, dragi moj mož, povej mi vendar, kaj sta imela, ko me ni bilo zraven!?« Matic jo je boleče pogledal in začel svojo povest. Končal jo je na razmočeni njivi in zavzdihnil. »No vidiš, draga moja, tako je naše vikendaško življenje. Drugič pa ti bom povedal še naprej«.

J. O.

Obiskali smo bolne delavce

Kot že vrsto let smo se tudi na prehodu iz starega v novo 1976, spomnili vseh naših sodelavcev, ki so bili v bolniškem staležu tedaj več kot 30 dni. Nismo pozabili na sodelavce, ki so nas morali predčasno zapustiti zaradi posledic nesreče na delovnem mestu ali poklicnega obolenja, pa tudi na družine, predvsem otroke delavcev, ki so se smrtno ponesrečili pri izvrševanju delovnih nalog. Obiskali smo 87 sodelavcev. Delo članov komisije za socialna vprašanja in družbeni standard pri konferenci sindikata Litostroj res ni bilo majhno, predvsem če vemo, da so naši delavci raztreseni skoraj po vsej Sloveniji. Ob tej priliki se vsem tem prizadevnim članom komisije še posebej zahvaljujemo, saj je bila akcija uspešno opravljena še pred 31. decembrom 1975 z redkimi izjemami, ko so jih obiskali takoj po novem letu.

Vsi so bili ob naših obiskih prijetno presenečeni in zadovoljni. Predvsem nepozabna so bila srečanja z našimi nekdanjimi sodelavci: z Alojzom Štancarjem, ki je bil lani 12 let po nesreči prvič na dopustu v Fijesi in se je odlično počutil, s Štefanom Kovačem, ki se prav tako z veseljem spominja letovanja, ki smo mu ga omogočili v letu 1974 in mu je pozdravilo dekubituse (rane zaradi ležanja), pa z Janezom Pajkom, ki še vedno živo opisuje delo v livarni. Invalidski upokojenec Anton Peček nas je še posebno počastil, saj nam je, čeprav brez desne roke, zaigral na harmoniko in nam zopet potrdil, da kljub invalidnosti ne kaže metati puške v koruzo. Tudi invalidski upokojenci Venčeslav Cafuta, Ciril Stenko in Edvard Ostanek so bili veseli našega obiska in pozornosti.

V imenu vseh obiskanih posredujemo članom kolektiva Litostroj njihove iskrene želje za uspešno poslovno leto in za osebno srečo v letu 1976.

Magda Kreft

Obvestilo invalidom

Spet je leto okrog in ponovno je treba potrditi svoje članstvo v Društvu invalidov Ljubljana-Šiška s tem, da vplačamo članarino za leto 1976. Odbor društva prosi vse člane, da članarino za tekoče leto poravnajo do 30. marca v društveni pisarni Na jami 12, ki posluje vsako sredo od 15. do 18. ure. Vsi invalidi, ki še niso člani društva se lahko včlanijo prav tako v pisarni Na jami 12.

Da bi bili vsi invalidi čimbolj seznanjeni z življenjem in delom invalidov tudi v drugih društvih in organizacijah, v drugih krajih, o njihovem športnem in kulturnem udejstvovanju in tudi z novostmi na področju invalidske zakonodaje, obveščamo člane, da lahko postanejo naročniki glasila »ISKRA ŽIVLJENJA«. Glasilo izide štirikrat letno in prinaša zanimivosti iz življenja in dela invalidov iz vse Slovenije. Glasilo lahko naročite neposredno na Uredništvo, ISKRA ŽIVLJENJA, Ul. Štravhovih 2, 62000 Maribor. Celoletna naročnina znaša 25,00 din in s tem, da na navedeni naslov nakažete ta znesek, postanete že naročnik.

Vse člane društva invalidov in vse, ki še niste člani vabimo, da se zglasite v društveni pisarni Na jami 12, vsako sredo od 15. do 18. ure, kjer smo Vam pripravljeni nuditi še druga pojasnila

Društvo invalidov Ljubljana-Šiška

IZ PRVEGA »TV ŽEHTNIKA«

Novice iz našega družbenega prostora

V Litostroju so začeli izdelovati mini turbine. Že prihodnje leto jih bo dovolj za vse, ki jim teče voda v grlo.

Glasilo delovne organizacije Titovi zavodi Litostroj izhaja mesečno (s posebnimi prilogami) v nakladi 5800 izvodov — Ureja ga uredniški odbor v sestavi: Stanislav Bradeško dipl. inž., Milan Vidmar, Janez Oprešnik, Vukosav Živkovič, Leopold Šolc, dipl. inž., Hrabroslav Premelč, Janez Stražišar, dipl. inž., Milan Jurjavčič, Ivan Elikan.

Glavni in odgovorni urednik Ivan Elikan, tehnični urednik Estera Lampič.

Telefon uredništva 56-021 (h. c.) interna 246 — Poštnina plačana v gotovini — Rokopisov ne vračamo — Tiska ZGP Primorski tisk, Koper — TOZD Tiskarna Jadran — 1976

VESTI IZ OBRATOV

Težave pri izdelavi modelov v celotnem obdobju lanskega in tudi že v začetku letošnjega leta predstavlja prav pomanjkanje modelnih mizarskih kapacitet, tako da smo izdelovali modele celo v kooperaciji. Kljub vsemu moramo priznati, da je bil uspeh v proizvodnji modelov več kot dober.

MODELNA MIZARNA

Izdelali smo modele za hladilno črpalko TE Šoštanj IV, modele za turbine Srednja Drava II, HE Gazivode, HE Crystal Dam, Chira Piuri, HE Moste itd., modele ohišij dieselskih motorjev za 3. maj Reka, Kraljevico, Romunijo. Izdelali smo tudi veliko modelov za ulitke blagovne proizvodnje (Jugoturbina, SEVER Subotica, Usje Skopje, Dalmacija cement Solin, Djuro Djaković, Rade Končar itd).

V začetku tega leta smo začeli izdelovati modele za Kaplanovo turbino HE Zvornik, omeniti pa moramo tudi izdelavo modelov za parno turbino italijanskega naročnika Nuovo Pignone iz Firenc. Poudariti je treba, da je izdelava teh modelov izredno zahtevna in zapletena. Doslej smo skoraj vse ulitke ulivali po dostavljenih modelih naročnika, da pa se je ta odločil za izdelavo pri nas, pomeni to vsekakor priznanje kvalitete naše modelne mizarne. Te modele izdeluje VK modelni mizar Franc Gregorec, ki bo delo končal predvidoma v začetku februarja.

LIVARNA SIVE LITINE

Po izdelavi ulitkov za hladilno črpalko TE Šoštanj IV nas čaka pomembno delo, izdelava ulitkov za 42 dieselskih motorjev za Romunijo. Za prvo serijo (3 kosi) bodo ohišja motorjev pripravljena za mehansko obdelavo do začetka februarja. Pri montaži prvih serij teh motorjev pa bodo finalisti izkoristili tako imenovane komponente (že končno obdelane bate, cilindre, ojnice, kolenčaste gredi itd).

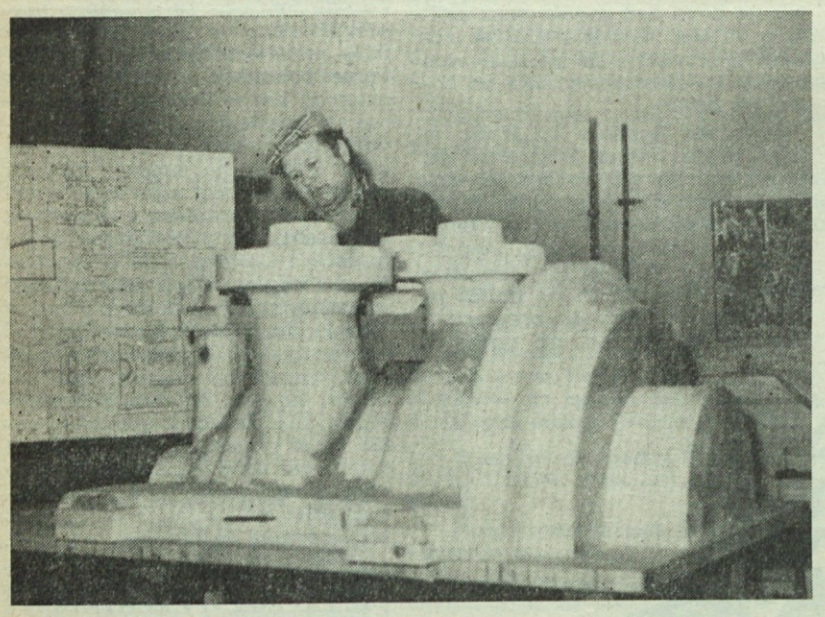

Modelni mizar Franc Gregorc

Livarni bo tako omogočena normalna izdelava ulitkov, s tem pa tudi boljša kvaliteta in zmanjšan izmet. Prav pri tem naročilu se bo prvič pokazala koristnost komponent, saj bo to izredno skrajšalo rok izdelave dieselskih motorjev in s tem povzročilo tudi konkurenco na domačem in tujem tržišču.

LIVARNA JEKLENE LITINE

V letu 1975 je livarna jeklene litine pokrila z ulitki skoraj vse potrebe finalistov. Narejeni so vsi ulitki za HE Ohau, HE Crystal Dam, Chira Piuri, TE Šoštanj itd., trenutno pa izdelujemo še ulitke za HE Srednja Drava II, HE Gazivode in He Zakučac.

Veliko ulitkov delamo tudi za dolgoletnega naročnika Minel Beograd (podjetje za projektiranje, izdelavo in montažo industrijskih in energetskih objektov). Uporabljajo jih za izdelavo velikih mlinov za premogov prah, ki služi kot gorivo v termoelektrarnah.

V januarju pričakujemo dokončno izdelavo ulitkov za TE Kostolac, obseg tega naročila je bil preko 190 ton jeklenih ulitkov. V začetku februarja pa bomo pričeli dobavljati ulitke, namenjene za izdelavo mlinov za TE Šoštanj IV (več kot 200 ton).

Enako naročilo imamo tudi za TE Obrenovac, in sicer do konca novembra 1976.

Izdelava teh ulitkov je zelo zahtevna, poleg grobe obdelave je potrebna tudi vsa defektoskopska preiskava, kosovna teža nekaterih ulitkov pa presega 12 ton.

Pri izdelavi teh mlinov se nam odpira možnost razširitve proizvodnega programa specialne litine, kajti ti potrebujejo veliko ulitkov za udarne plošče rotorjev in zaščitnih oblog. V ta namen smo že naredili nekatere študije in raziskave.

PLOČEVINARNA

Problematiko proizvodnje v pločevinarni v preteklem letu moramo deliti v dve fazi.

V začetku leta nismo imeli dovolj dela zaradi manjšega dotoka naročil pa tudi zaradi pomanjkanja pločevine.

V drugi polovici pa se je preskrba z materialom zelo izboljšala in tudi dotok naročil je izredno narastel. Tako je stanje naročil v pločevinarni pokrito za celo leto 1976; v TOZD PI je najugodnejša situacija prav v pločevinarni.

Že v začetku letošnjega leta smo začeli z velikimi deli, pospešeno moramo izdelati zvarjence (za tlačni regulator za HE Ohau še prav posebno, ker se je izdelava časovno zelo zavlekla zaradi večkratnih konstrukcijskih sprememb). Nujna je tudi izdelava spiralnega ohišja za HE Crystal Dam, ki mora biti končano do konca februarja.

Trenutno izdelujemo še zvarjence za Metalko — žerjave, sesalne cevi za HE Srednjo Dravo II itd.

Vsa dela, ki jih pravkar opravljamo, in dela, ki jih predvidevamo v bližnji prihodnosti, so zelo obsežna, zato že sedaj močno občutimo pomanjkanje prostora za sestavo in varjenje zvarjencev.

Ugotavljamo, da bo to glavna ovira, kar bo imelo za posledice slabše izpolnjevanje plana in kar je še huje, podaljšan čas izdelave, s tem pa tudi rokovne kasnitve.

Gruden

NOVICE IZ PROIZVODNJE FI

TURBINE

V prejšnji številki smo poročali o odpremi drugega agregata za HR Cabra Coral v Argentini, v montažni hali turbin pa pravkar montiramo tretji agregat Francisove turbine za istega naročnika. Vzporedno s turbino montiramo tudi predturbinsko loputo velikosti ∅ 3000.

Za črnogorsko hidroelektrarno Perućica so v fazi montaže samo še regulator, vtočno koleno s šobami in gonilnik drugega agregata, ostala oprema je že vsa poslana naročniku.

V tem obdobju smo zaključili štiri večja turbinska naročila:

1. HE Mratinje

Za to črnogorsko hidroelektrarno so bile naročene tri spiralne Francisove turbine, vključno z avtomatsko regulacijo, predturbinsko loputo ∅ 3400, opremo strojnice, montažne naprave in drenažne naprave z armaturo in rezervnimi deli. Celotno naročilo vseh treh turbin s pripadajočo opremo je vsebovalo nad 1000 ton vgrajenih delov. Elektrarna bo proizvajala skupno nad 300 MW električne energije.

2. HE Varaždin

Zgrajena je na Dravi in predstavlja eno izmed številnih elektrarn na tej reki, zato jo imenujemo tudi »Srednja Drava III«. Skupno je predvidenih pet hidroelektrarn, od katerih že obratujeta dve, in sicer Srednja Drava I — Zlatoličje in Srednja Drava III — Varaždin, v izgradnji pa je Srednja Drava II, za katero smo dobili naročilo. Posamezne sestavne dele za to elektrarno že izdelujemo.

Naročena oprema za HE Varaždin je poleg dveh Kaplanovih turbin vključevala v svoj obseg še segmentni regulator pretoka, opremo za preskrbo s hladilno vodo (cevovodi, armatura, zapornice in prekritja), opremo montaže, električni mostni žerjav in cevni agregat v smislu hišne turbine.

Po količini je znašal celotni obseg dobave nad 1300 ton. Obe turbini sta že v obratovanju in dajeta 90 MW prepotrebne električne energije.

3. HE AJBA

Zgrajena je na jezovnih napravah HE Plave in dopolnjuje sistem vodnih sil na reki Soči. HE Ajba je cevni agregat in je šele prva tovrstna večja turbina, zgrajena pri nas. Na Savi pri Kranju je vgrajen manjši cevni agregat moči 0,45 MW in obratuje od leta 1966. Izdelala sta ga Litostroj in Rade Končar. Izgradnjo HE Ajba je narekovalo izkoriščanje odvečne vode, ki se v določenih obdobjih neizkoriščena preliva preko jezer HE Plave.

Obseg naročene opreme je vseboval cevno Kaplanovo turbino, rešetko s čistilno napravo, vtočno in sifonsko zapornico, električni mostni žerjav 25 Mp × 6,4, avtomatski regulator, montažne naprave in rezervne dele. Elektrarna bo proizvajala 4,1 MW električne energije.

4. HE Ramu

Za HE Ramu v Novi Gvineji smo izdelali tri Francisove turbine v skupni moči 51 MW. Teža celotne opreme je bila 268 ton in je poleg turbin zajemala še regulacijo in avtomatiko, kroglaste zasune, izstopno loputo, oskrbo hladilne vode, sistem komprimiranega zraka, drenažo in odvodnjavanje, pnevmatski drenažni ventil in elektro opremo.

ČRPALKE

V montažni hali proizvodnje črpalk je v teku montaža na osmi in deveti črpalni postaji za namakalni sistem v Egiptu. To so velike propelerske črpalke z reduktorji. Poleg črpalk montiramo tudi lopute za istega naročnika.

Za črpalni postaji na Ibru (ČP Hamidija in ČP Besinje) montiramo za vsako postajo posebej po tri velike črpalke (tako imen. »dvojčki«). Poleg navedenega imamo v montaži še razne manjše črpalke za različne naročnike.

DIESELSKI MOTORJI

Montiramo dva motorja DM 726 (1200 KS 1×) za Sirijo in dva motorja MH8T23 iste moči za splitsko ladjedelnico (za ladjo, ki je naročena za Indijo). V začetnih fazah montaže so motorji za četrto in peto gradnjo za ladjedelnico TITO iz Beograda (vsaka gradnja obsega po dva motorja DM 726 s 1200 KS).

Mehansko obdelujemo posamezne dele motorjev za Francijo (oz. za ladjedelnico »3. MAJ«, Reka).

Ulitek za beograjskega naročnika, ki je namenjen za izdelavo velikih mlinov za premogov prah, ki služi kot gorivo v termoelektrarnah

PREOBLIKOVALNI STROJI

V montažnem obratu preoblikovalnih strojev so v montaži naslednji stroji:

Pet preoblikovalnih strojev HVO II 250 ton, od katerih se dva že pripravljata za končnega naročnika, in sicer en stroj za Caracas v Venezueli in drugi za FAP Priboj, zatem pet preoblikovalnih strojev HVO II 160 ton za razne naročnike, pet preoblikovalnih excentričnih strojev MPC 100 R in pet preoblikovalnih strojev HVO II 100 ton. En stroj od teh je prodan ZSSR, ostali pa domačim kupcem.

ŽERJAVI

Za Jugoturbino v Karlovcu montiramo tri žerjave EMD 5Mp × 18,6 m, za Metalko pa več žerjavov EMD 5 MP in 10 MP z različnimi razponi od 13 m do 28 m. Ti žerjavi so naročeni za nova skladišča v Vižmarjih.

CEMENTARNE

Povedati moramo, da je montiran in prevzet drugi separator za separiranje cementa, tretjega pa pripravljamo za prevzem.

L. N.

Novice iz prodaje

Kakšni so naši načrti za prihodnje leto? Od kupca »Mašinoimport« iz Moskve smo dobili naročilo za izdelavo petih metalurških žerjavov v velikosti 160/32 × 28 m in v skupni teži okrog 750 ton. Delali naj bi jih v kooperaciji z METALNO iz Maribora. Zanimivo je, da so v teku pogovori z istim podjetjem o dobavi naslednjih desetih žerjavov, v prihodnje pa naj bi podpisali sporazum o še večjem podobnem naročilu.

Predviden je tudi podpis večje pogodbe za kupca iz Sovjetske zveze za žerjave, ki bodo namenjeni atomskim centralam. To so tako imenovani polarni žerjavi, podobni tistim, ki jih delamo za AE Krško.

Pripravljamo tudi ponudbo za veliko cementarno v Tanzaniji s Progres Investom iz Beograda kompletno mlinico cementa skupaj s pripadajočo opremo v teži približno 1400 ton. Mlinica je po obsegu približno enaka tisti, ki smo jo izdelali za SALONIT Anhovo. Če nam uspe pridobiti to naročilo, bo to za nas veliko priznanje, obenem pa pomoč nerazviti Tanzaniji.

Podpisali smo pogodbo za HE HENREM DEM, kar je eden naših največjih izvoznih poslov doslej! (O tem več v prihodnji številki!) Pripravljamo še ponudbo za dva agregata za HE Čakovec, in sicer za cevno Kaplanovo turbino z močjo 40 MW za en agregat. Izdelana je ponudba za HE MACKINTOSH and BASTYAN Tosmanija (Avstralija). To sta dva agregata Francisovih turbin, vsak z močjo 81 MW. Podobne turbine smo že izdelali za HE OHAO. Odposlali smo tudi ponudbo za HE ARENAL iz Kostarike. (Francisova turbina, in sicer trije agregati s spremljajočo opremo. Vsaka turbina ima moč 53 MW. Dokončana oprema bo težka približno 594 ton).

Pripravljamo ponudbo za rezervne dele dieselskih motorjev SUDOIMPORT iz Moskve v vrednosti približno 1,5 milijona dolarjev, sicer pa trenutno ni večjih naročil.

V Egiptu smo na licitaciji, kjer smo nudili štiri črpalne postaje za vodo, zasedli drugo mesto. Imamo dosti izgledov, da tudi končno dobimo posel ob hudi tuji konkurenci, to pa predvsem zaradi izvrstnih kvalitet in zaradi dolgoletnega plodnega sodelovanja z Egiptom. Skupna teža opreme je 443 ton. Izdelujemo številne ponudbe med drugim za vodnjaške črpalke za VODOVOD Čačak v skupni teži 44 ton. Izdelana je tudi ponudba za HIP Prahovo (Hemijska industrija Pančevo) to so centrifugalne črpalke v skupni teži 38 ton.

Že v začetku leta se nam torej obetajo lepi uspehi. Vse to krepi zaupanje v naše podjetje, od nas samih pa je odvisno, da to uresničimo.

AN

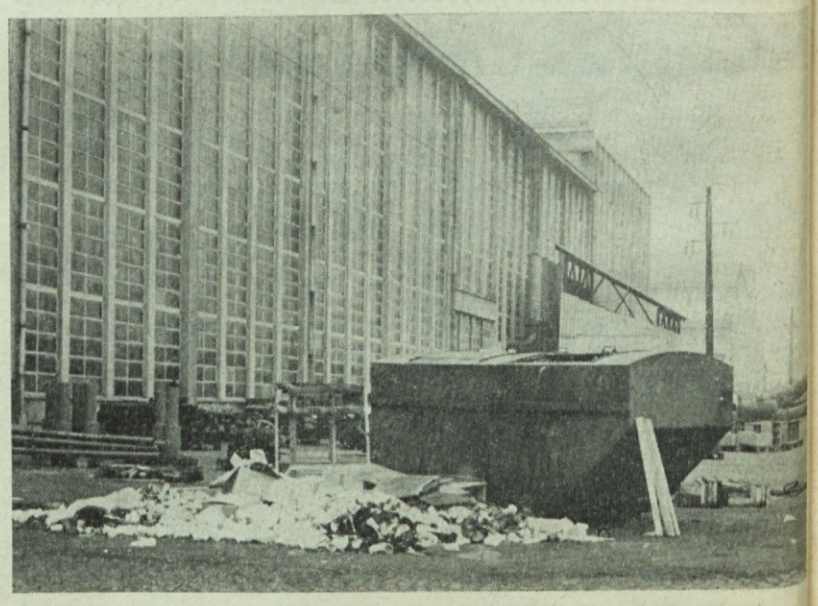

PRISPEVEK DELAVCEV LITOSTROJA ZA ČISTO OKOLJE
»Ti presneta Snaga, spet nam je postavila za dva metra predalek ‚kišto'«